

TRIBUNALENS DOM (femte avdelningen)

den 28 april 2010*

I mål T-446/05,

Amann & Söhne GmbH & Co. KG, Bönningheim (Tyskland),

Cousin Filterie SAS, Wervicq-Sud (Frankrike),

företrädna av advokaterna A. Röhling, M. Dietrich och C. Horstkotte,

sökande,

* Rättegångsspråk: tyska.

mot

Europeiska kommissionen, företrädd av F. Castillo de la Torre och K. Mojzesowicz, båda i egenskap av ombud, biträdda av advokaten G. Eickstädt,

svarande,

angående en talan om i första hand ogiltigförklaring av kommissionens beslut K(2005)3452 av den 14 september 2005 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (Ärende COMP/38.337 – PO/Tråd), i dess lydelse enligt kommissionens beslut K(2005)3765 av den 13 oktober 2005, och i andra hand nedsättning av böter som sökandena ålagts genom nämnda beslut,

meddelar

TRIBUNALEN (femte avdelningen)

sammansatt av ordföranden M. Vilaras samt domarna M. Prek (referent) och V.M. Ciucă,

justitiesekreterare: handläggaren T. Weiler,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 17 december 2008,

följande

Dom

Bakgrund till tvisten

A — *Tvisteföremål*

- 1 Europeiska gemenskapernas kommission konstaterade, genom beslut K(2005)3452 av den 14 september 2005 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (Ärende COMP/38.337 – PO/Tråd, nedan kallat det angripna beslutet), i dess lydelse enligt kommissionens beslut K(2005)3765 av den 13 oktober 2005, av vilket en sammanfattning har publicerats i *Europeiska unionens officiella tidning* av den 26 januari 2008 (EUT C 21, s. 10), att sökandena Amann & Söhne GmbH & Co. KG (nedan kallat Amann) och Cousin Filterie SAS (nedan kallat Cousin) hade deltagit i avtal och samordnade förfaranden på marknaden för tråd till bilindustrin (nedan kallad tråd till bilindustrin) i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) under perioden från och med maj/juni 1998 till och med den 15 maj 2000, och att Amann dessutom hade deltagit i avtal och samordnade förfaranden om tråd för industriellt bruk med undantag av bilindustrin (nedan kallad tråd för industriellt bruk) i Beneluxländerna, Danmark, Finland, Norge och Sverige (nedan kallade de nordiska länderna) under perioden från och med januari 1990 till och med september 2001.
- 2 Kommissionen ålade dels Amann och Cousin, som var solidariskt ansvariga, böter med 4,888 miljoner euro för deras deltagande i kartellen för tråd till bilindustrin inom EES, dels Amann böter med 13,09 miljoner euro för dess deltagande i kartellen för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna.

B — *Administrativt förfarande*

- 3 Den 7 och den 8 november 2001 genomförde kommissionen undersökningar i lokalerna hos flera trådtillverkare, i enlighet med artikel 14.3 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av artiklarna [81 EG] och [82 EG] (EGT 1962, 13, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8). Dessa undersökningar genomfördes till följd av upplysningar som The English Needle & Tackle Co. Ltd hade lämnat in till kommissionen i augusti 2000 (det angripna beslutet, skäl 78).

- 4 Den 26 november 2001 lämnade Coats Viyella plc (nedan kallat Coats) in en ansökan om förmånlig behandling enligt kommissionens meddelande om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden (EGT L 207, 1996, s. 4, nedan kallat meddelandet om samarbete). Ansökan åtföljdes av handlingar som ingetts för att påvisa följande karteller: för det första en kartell på marknaden för tråd till bilindustrin i EES, för det andra en kartell på marknaden för tråd till industrikunder i Förenade kungariket och, för det tredje, en kartell på marknaden för tråd till industrikunder i Beneluxländerna och de nordiska länderna (det angripna beslutet, skäl 82).

- 5 På grundval av de handlingar som kommissionen hade tagit med sig vid undersökningarna och de handlingar som hade lämnats av Coats, begärde kommissionen, i mars och augusti 2003, att de berörda företagen skulle lämna upplysningar enligt artikel 11 i förordning nr 17 (det angripna beslutet, skäl 83).

- 6 Den 18 mars 2004 skickade kommissionen ett meddelande om invändningar till flera företag på grund av deras deltagande i en eller flera av de karteller som avses i punkt 4 ovan, däribland kartellen på marknaden för tråd till industrikunder i Beneluxländerna och de nordiska länderna.

- 7 Samtliga företag som meddelandet om invändningar riktade sig till inkom med skriftliga synpunkter (det angripna beslutet, skäl 90).
- 8 Ett förhör hölls den 19 och den 20 juli 2004 (det angripna beslutet, skäl 92).
- 9 Den 24 september 2004 fick parterna tillgång till den icke konfidentiella versionen av svaren på meddelandet om invändningar och till parternas yttranden vid förhöret, och det fastställdes en frist inom vilken parterna fick inkomma med ytterligare synpunkter (det angripna beslutet, skäl 93).
- 10 Den 14 september 2005 antog kommissionen det angripna beslutet.

C — Det angripna beslutet

1. Relevanta marknader

a) Produktmarknader

- 11 Kommissionen angav i det angripna beslutet att trådsektorn kan delas in i två delar, nämligen dels den som avser tråd för industriellt bruk som används för att sy eller brodera olika klädesplagg eller andra produkter, såsom lädervaror, bilkläder i textil

och madrasser, dels den som avser tråd för enskilt bruk som används av enskilda för sömnads- eller reparationsarbeten och för fritidsverksamheter (det angripna beslutet, skäl 9).

- 12 Av det angripna beslutet framgår att den del som avser tråd för industriellt bruk kan delas in i tre kategorier beroende på hur nämnda tråd används, nämligen sytråd avsedd för konfektion som används för olika typer av kläder, brodyrtråd som används i datorstyrda brodyrmaskiner för att försköna kläder, sportskor och hemtextil, och specialtråd som används inom olika sektorer, såsom dem som avser skor, lädervaror och bilar (det angripna beslutet, skäl 11).
- 13 Det framgår dessutom att tråd för industriellt bruk även kan delas in i olika kategorier med hänsyn till trådens fibertyp och struktur (det angripna beslutet, skäl 12).
- 14 Kommissionen ansåg i det angripna beslutet att tråd för industriellt bruk på utbudssidan kan anses utgöra en enda produktmarknad, eftersom det inte finns något absolut samband mellan den slutliga användningen och trådens fibertyp och/eller struktur. Kommissionen tillade att Coats hade angett att vissa kunder inom sektorn för konfektion använder specialtråd och att vissa kunder inom sektorn för broderi använder konfektionstråd. Kommissionen anförde därtill att Coats hade understrukit att processerna för att tillverka tråd avsedd för konfektion, brodyrtråd och olika typer av specialtråd kunde vara gemensamma eller lätteligen utbytbara med varandra (det angripna beslutet, skäl 13).
- 15 Kommissionen gjorde emellertid en åtskillnad mellan tråd till bilindustrin, å ena sidan, och tråd till den övriga industrin, å andra sidan. Även om processerna för att tillverka de båda typerna av tråd liknar varandra eller lätteligen är utbytbara, ansåg kommissionen nämligen att bilindustrins efterfrågan härrör från stora kunder som gör gällande högre specifikationsstandarder för vissa produkter de använder – exempelvis den tråd som används för säkerhetsbälten – och som är angelägna om att produkterna är enhetliga i de olika länder där de behöver dem för sin industri (det angripna beslutet, skäl 14).

- 16 I detta mål kommer tribunalen att pröva om sökandena gjort sig skyldiga till överträdelser på marknaden för tråd till bilindustrin och, såvitt avser Amann, en överträdelse på marknaden för tråd för industriellt bruk.

b) Geografiska marknader

- 17 Kommissionen angav i det angripna beslutet att marknaden för tråd till bilindustrin på grund av ovannämnda högre specifikationsstandarder, som kräver enhetlighet inom EES, ska skiljas från marknaden för tråd för industriellt bruk. Kommissionen ansåg således att marknaden för tråd till bilindustrin omfattar hela EES. Den konstaterade nämligen att det bara finns några tillverkare som kan ha ett standardutbud för dessa produkter inom hela EES. Detta beror på att det för köparna är nödvändigt med enhetliga trådar för att deras tillverkning i olika länder ska underlättas, att trådarna ska uppfylla särskilda kvalitetsstandarder (exempelvis den tråd som används för tillverkning av säkerhetsbälten) och att det, i fråga om produkternas kvalitet och i fråga om ansvar, är nödvändigt att kunna identifiera tillverkningen av dessa trådar (det angripna beslutet, skälen 21 och 22).
- 18 När det däremot gäller tråd för industriellt bruk, konstaterade kommissionen att enligt de uppgifter som hade lämnats av parterna var den relevanta geografiska marknaden regional. Kommissionen tillade att denna regionala marknad, beroende på det enskilda fallet, kunde omfatta flera EES-länder, till exempel Beneluxländerna eller de nordiska länderna, eller ett enda land, till exempel Förenade kungariket (det angripna beslutet, skäl 17).
- 19 Av det angripna beslutet framgår att den relevanta geografiska marknaden som berörs av den överträdelse avseende tråd för industriellt bruk som Amann har klandrats för utgörs av marknaden i Beneluxländerna och i de nordiska länderna, medan den som berörs av den överträdelse avseende tråd till bilindustrin som sökandena har klandrats för omfattar hela EES.

2. De relevanta marknadernas storlek och struktur

- 20 Kommissionen angav i det angripna beslutet att omsättningen för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna uppgick till ungefär 50 miljoner euro år 2000 och cirka 40 miljoner euro år 2004 och att omsättningen för tråd till bilindustrin uppgick till cirka 20 miljoner euro år 1999 (det angripna beslutet, skälen 28 och 35).
- 21 Av beslutet framgick också att de största leverantörerna i Beneluxländerna och de nordiska länderna av tråd för industriellt bruk i slutet av 90-talet var bland annat Amann, Barbour Threads Ltd (nedan kallat Barbour), innan det förvärvades av Coats, Belgian Sewing Thread NV (nedan kallat BST), Coats, Gütermann AG och Zwicky & Co. AG (nedan kallat Zwicky), och att de största leverantörerna av tråd till bilindustrin utgjordes av bland annat sökandena, Coats, Oxley Threads Ltd (nedan kallat Oxley), Gütermann och Zwicky.

3. Beskrivning av överträdelserna

- 22 Kommissionen angav i det angripna beslutet att de överträdelser som sökandena har klandrats för, såvitt avser kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin inom EES, ägde rum från och med maj/juni 1998 till maj 2000.
- 23 Syftet för deltagarna i kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin inom EES var i första hand att bibehålla höga priser (det angripna beslutet, skäl 214).
- 24 För detta ändamål organiserades fem möten under vilka deltagarna först fastställde två typer av målpriser för de viktigaste produkter som såldes till bilindustrin i Europa,

nämligen en som tillämpades för befintliga kunder och en som tillämpades för nya kunder. Vid mötena utbyttes därefter information om priser för enskilda kunder och om minimipriser. Deltagarna förpliktade sig slutligen vid mötena att undvika prisunderskridande, till den etablerade leverantörens fördel (det angripna beslutet, skäl 215).

- 25 Vad beträffar de beteenden som avser kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna, konstaterade kommissionen att nämnda beteenden hänförde sig till åren 1990–2001.
- 26 Såvitt avser kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna träffades de berörda företagen, enligt kommissionen, minst en gång per år och dessa möten var organiserade i två delar, nämligen en del där Beneluxländerna diskuterades och en annan del där de nordiska länderna diskuterades. Mötena syftade i första hand till att bibehålla höga priser på var och en av dessa två marknader.
- 27 Deltagarna utbytte prislister och information om rabatter, om tillämpningen av höjningar av priserna på listan, om sänkningar av rabatter och om höjning av specialpriser som tillämpades på vissa kunder. Det ingicks även avtal om framtida prislister, om maximirabatter, om minskning av rabatter och om höjning av specialpriser som tillämpades på vissa kunder samt avtal för att undvika prisunderskridande, till den etablerade leverantörens fördel, och för att fördela kunder (det angripna beslutet, skälen 99–125).

4. *Det angripna beslutets artikeldel*

- 28 Kommissionen slog, i artikel 1.3 i det angripna beslutet, fast att sex företag, däribland sökandena, hade överträtt artikel 81.1 EG och artikel 53.1 i EES-avtalet genom att

delta i avtal och samordnade förfaranden på marknaden för tråd till bilindustrin inom EES, under perioden från och med maj/juni 1998 till maj 2000, såvitt avser sökandena. Kommissionen slog även, i artikel 1.1 i det angripna beslutet, fast att åtta företag, däribland Amann, hade överträtt artikel 81.1 EG och artikel 53.1 i EES-avtalet genom att delta i avtal och samordnade förfaranden på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna, under perioden från och med januari 1990 till och med september 2001, såvitt avser Amann.

²⁹ Enligt artikel 2 första stycket i det angripna beslutet ålades bland annat de nedan angivna företagen följande böter:

a) För kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin inom EES:

— Sökandena, solidariskt ansvariga: 4,888 miljoner euro.

— Coats: 0,65 miljoner euro.

— Oxley: 1,271 miljoner euro.

— Barbour och Hicking Pentecost plc, solidariskt ansvariga: 0,715 miljoner euro.

b) För kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna:

— Coats: 15,05 miljoner euro.

— Amann: 13,09 miljoner euro.

— BST: 0,979 miljoner euro.

— Gütermann: 4,021 miljoner euro.

— Zwicky: 0,174 miljoner euro.

Förfarandet och parternas yrkanden

³⁰ Sökandena har väckt denna talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 22 december 2005.

31 Då sammansättningen av rättens avdelningar ändrades och referenten förordnades att tjänstgöra på den femte avdelningen, lottades förevarande mål om på denna avdelning.

32 Sökandena har yrkat att tribunalen ska

— i första hand ogiltigförklara det angripna beslutet i den del det avser sökandena,

— i andra hand sätta ned bötesbeloppet efter vad som är lämpligt, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

33 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

— ogilla talan, och

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

- 34 Sökandena har för det första som grund för yrkandet att det angripna beslutet ska ogiltigförklaras gjort gällande att artikel 7.1 första meningen i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 [EG] och 82 [EG] (EGT L 1, 2003, s. 1) har åsidosatts.
- 35 För det andra har sökandena åberopat flera grunder i syfte att böterna ska upphävas. De har klandrat kommissionen för att ha ålagt företagen böter med ett belopp som överstiger den övre gränsen på 10 procent av deras omsättning. Vidare har sökandena åberopat sju grunder som avser åsidosättande av principerna om likabehandling och proportionalitet vid åläggandet av böterna, ett felaktigt fastställande av utgångsbeloppet för de böter som ålades för kartellen för tråd för industriellt bruk, en felaktig bedömning av hur länge överträdelsen på marknaden för tråd för industriellt bruk pågick, en underlåtenhet att beakta vissa förmildrande omständigheter beträffande överträdelsen på marknaden för tråd för industriellt bruk, ett felaktigt fastställande av utgångsbeloppet och grundbeloppet för de böter som ålades för kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin, en underlåtenhet att beakta den omständigheten att kartellen för tråd till bilindustrin inte genomfördes, samt ett åsidosättande av rätten att yttra sig och rätten till försvar.

A — Den grund som sökandena åberopat till stöd för yrkandet att det angripna beslutet ska ogiltigförklaras och som avser att artikel 7.1 första meningen i förordning nr 1/2003 har åsidosatts

1. Parternas argument

- 36 Sökandena har hävdatt att de påtalade överträdelsena utgör en enda överträdelse i den mening som avses i artikel 7.1 första meningen i förordning nr 1/2003. De har motiverat detta med att marknaden för tråd till bilindustrin och marknaden för tråd för industriellt bruk inte utgör olika produktmarknader eller olika geografiska

marknader, att det finns en subjektiv faktor som är gemensam för dessa karteller och att de kriterier som kommissionen har lagt till grund för konstaterandet att det inte föreligger en enda överträdelse inte kan godtas.

- 37 Vad först avser förekomsten av en enda produktmarknad, har sökandena bestritt att de uttryckligen skulle ha bekräftat att tråd för klädsel och tråd till bilindustrin hör till två olika marknader. Det svar som Amann avgett på begäran om upplysningar, i vilket marknaden för tråd till bilindustrin betecknas som en världsmarknad, utgör nämligen inte alls ett erkännande av att marknaden för tråd till bilindustrin har en självständig karaktär. Det är dessutom så, att medan Amann har tillhandahållit uppskattningar beträffande sex olika typer av tråd har företaget inte kunnat göra detta beträffande den typ av tråd som är avsedd för bilindustrin.
- 38 Enligt sökandena kan inte heller uttalanden från andra aktörer, såsom Coats och Gütermann, läggas till grund för en slutsats enligt vilken det finns en skillnad mellan marknaden för tråd till bilindustrin och marknaden för tråd för industriellt bruk.
- 39 Sökandenas ståndpunkt, att det rör sig om en enda marknad, bekräftas av den produktpresentation som gjorts av samtliga företag. Detta gäller bland annat i fråga om den uppdelning som gjorts av Gütermann, Amann och Coats. Det framgår av denna att det är möjligt att använda samma tråd i olika branscher.
- 40 En åtskillnad mellan tråd för industriellt bruk och tråd till bilindustrin kan inte heller motiveras av att stora kunder i bilindustrin gör gällande högre specifikationsstandarder. I regel tillverkas trådarna nämligen i överensstämmelse med kraven inom bilindustrin och de levereras som sådana åt stora kunder inom andra industrisektorer. Det skulle för övrigt inte vara ekonomiskt försvarbart att tillverka två typer av trådar med olika kvalitet. De tekniska specifikationerna för tråd till bilindustrin är således i allt väsentligt identiska med motsvarande specifikationer för tråd för industriellt bruk.

Dessa trådar är följaktligen sinsemellan utbytbara och de saluförs för övrigt i förhållande till produkterna, och inte till kunderna.

- 41 För det andra har sökandena klandrat kommissionen för att inte ha undersökt huruvida de olika beteenden som påtalats sinsemellan var förenade genom en gemensam subjektiv faktor och huruvida de således utgjorde en enda överträdelse. Kommissionen hade själv konstaterat att samtliga överträdelser var avsedda att snedvrída den normala prisutvecklingen på den relevanta marknaden.
- 42 Den omständigheten att det är fråga om prisavtal och att de beslut som antagits för de berörda regionerna i praktiken är identiska ger stöd för ståndpunkten att de konstaterade överträdelserna utgör en enhet. Sökandena har tillagt att den subjektiva faktorn i de flesta medlemsstater är det kriterium som är avgörande för att fastställa att det rör sig om en enda överträdelse.
- 43 Med hänsyn till att de berörda företagen i de flesta fallen är medelstora måste, enligt sökandenas mening, ledningen och delägarna i företagen nödvändigtvis ha haft kännedom om de olika överträdelserna. Sökandena har angett att den subjektiva faktorn, såvitt angår dem, dessutom följer av att det inte har gjorts någon uppdelning av den interna behörigheten på området för saluföring av tråd för industriellt bruk och tråd till bilindustrin.
- 44 Sökandena har dessutom i huvudsak påtalat att kommissionens handlande är motsägelselfullt. Kommissionen utgick härvid från principen att det rörde sig om en enda överträdelse såvitt avser de överträdelser som begicks successivt inom varje kartell, medan dess tillvägagångssätt inte var detsamma såvitt avser det som förevarit mellan de olika kartellerna. I detta hänseende är det angripna beslutet, i skälen 266–270, i flera avseenden motsägelselfullt. Det framgår således att kommissionens ståndpunkt, att det är fråga om olika överträdelser, inte är försvarbar.

- 45 För det tredje har sökandena ifrågasatt de kriterier som kommissionen tillämpat vid fastställandet av huruvida det föreligger en enda överträdelse.
- 46 Sökandena har i första hand hävdad att dessa kriterier saknar giltighet. De har härvid bland annat gjort gällande att kommissionens egen uppfattning är oklar när det gäller användningen av kriterier för att fastställa att det rör sig om en enda överträdelse, eftersom den har motiverat slutsatsen att det föreligger två olika överträdelser genom att påpeka att det varit fråga om olika deltagare, ett annat funktionssätt och avsaknad av en övergripande samordning och genom att sedan grunda sig på skillnaden med avseende på de relevanta marknaderna, medan den därefter har förklarat att avtalen om Beneluxländerna och de nordiska länderna ska prövas tillsammans eftersom de är förenade genom en organisation, ett funktionssätt och samma deltagare. Sökandena har således konstaterat att kriteriet avseende en övergripande samordning inte längre har någon betydelse vad gäller fastställandet av en enda överträdelse i Beneluxländerna och de nordiska länderna.
- 47 Sökandena anser därutöver att det kriterium som avser produktmarknadens avgränsning, vid fall av liknande produkter, saknar relevans. En tillämpning av detta kriterium, förutom i de uppenbara fall där produkterna inte alls hör till samma marknad, innebär nämligen att kommissionen ges ett nära okontrollerbart utrymme för skönsmässig bedömning när det meddelas sanktioner för överträdelser av konkurrensrätten. Även kriteriet om att det inte är frågan om samma deltagare saknar betydelse. Sökandena har nämligen understrukt att det är oviktigt att känna till vem som har företrätt de deltagande företagen, eftersom deltagandet kan tillskrivas det berörda företaget.
- 48 Amann och Cousin har i andra hand hävdad att kommissionen genom att tillämpa dessa kriterier i vart fall borde ha dragit slutsatsen att det rörde sig om en enda överträdelse.
- 49 De har åberopat den omständigheten att kommissionen inte med fog kan motivera uppfattningen att det föreligger olika överträdelser genom att grunda sig på avsaknaden av samordning mellan kartellerna. Kommissionen har, genom att i detta

hänseende återge Coats uttalanden, nämligen själv understrukt att det, på grund av att produktmarknader snarare var avgränsade per land, inte var nödvändigt att företa en samordning mellan de berörda regionerna. Kommissionen grundade sig härvid på Coats uttalanden om att det inte var nödvändigt med en samordning mellan de olika regionerna. Kommissionens försök att skilja mellan samordning av de geografiska marknaderna och samordning av de olika produktmarknaderna är inte heller relevant. Det är nämligen ändamålslost att samordna de olika produktmarknaderna i de fall där det rör sig om olika geografiska marknader. Sökandena har därför gjort gällande att de beteenden som är i fråga måste bedömas utifrån uppfattningen att de möten vid vilka olika regioner behandlades omfattades av en samlad plan som hade godkänts av deras respektive ledningar och bekräftats av de handlingar i vilka det framhölls att det ofta förekom kontakter mellan företrädare för Coats och Amann, som avsåg frågor om en "överordnad strategi" i Europa. Sådana handlingar visar att det fanns en gemensam subjektiv faktor. Sökandena har i detta hänseende klandrat kommissionen för att inte ha prövat frågan huruvida denna typ av kontakt inte också förekom mellan Coats och andra konkurrenter.

- 50 Vidare förelåg ingen avgörande skillnad vad beträffar deltagarna i avtalen och deras organisation. Sökandena har i detta hänseende angett att det av rättspraxis följer att en enda överträdelse i begreppets rättsliga mening inte kan uteslutas av det enda skälet att varje företag deltar i överträdelsen i de former som är specifika för företaget. Ett företag kan således ha deltagit i en enda överträdelse utan att dess deltagande har omfattat överträdelsens samtliga led.
- 51 Mot bakgrund av dessa överväganden har sökandena påpekat att endast tre företag deltog i ett enda avtal, medan de övriga deltog i minst två avtal, vilket innebär en överlappning av deltagarna som talar för att det förelåg en enda överträdelse. En jämförelse mellan de möten som avsåg kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk och de möten som avsåg kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin ger inte heller något stöd för uppfattningen att det förelåg olika överträdelser. Det var i båda fallen fråga om olagliga möten.
- 52 Kommissionen har tillbakavisat dessa argument.

2. Tribunalens bedömning

a) Åtskillnaden mellan produktmarknader och geografiska marknader

- 53 Av det angripna beslutet framgår att kommissionen ansåg att marknaden för tråd till bilindustrin, på grund av sin särskilda karaktär, skulle skiljas från marknaden för tråd för industriellt bruk, med hänsyn till såväl produkterna som marknadernas geografiska belägenhet (se punkterna 12–16 och 18–20 ovan).
- 54 Tribunalen konstaterar inledningsvis att gemenskapsdomstolen endast kan göra en begränsad prövning av definitionen av den relevanta marknaden, i den mån den har krävt komplicerade ekonomiska bedömningar från kommissionens sida (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 30 mars 2000 i mål T-65/96, Kish Glass mot kommissionen, REG 2000, s. II-1885, punkt 64, och av den 6 juni 2002 i mål T-342/99, Airtours mot kommissionen, REG 2002, s. II-2585, punkt 26). Gemenskapsdomstolen kan emellertid inte underlåta att pröva kommissionens tolkning av ekonomiska uppgifter. Gemenskapsdomstolen ska i detta hänseende pröva huruvida kommissionen har grundat sin bedömning på bevis som är materiellt riktiga, tillförlitliga och samstämmiga, som utgör samtliga relevanta uppgifter som ska beaktas för att bedöma en komplicerad situation och som kan ligga till grund för de slutsatser som dragits (se dom av den 17 september 2007 i mål T-201/04, Microsoft mot kommissionen, REG 2007, s. II-3601, punkt 482).
- 55 Det ska därefter erinras om att den marknad som ska bedömas omfattar alla produkter som, med hänsyn till deras särskilda egenskaper, är särskilt lämpade för att tillgodose konstanta behov och som endast i begränsad omfattning kan bytas ut mot andra produkter (domstolens dom av den 9 november 1983 i mål 322/81, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin mot kommissionen, REG 1983, s. 3461, punkt 37; svensk specialutgåva, volym 7, s. 351). Domstolen har särskilt slagit fast att begreppet produktmarknad innebär att produkterna på denna marknad kan konkurrera effektivt, vilket förutsätter att alla produkter som tillhör en och samma marknad i tillräcklig grad är utbytbara (domstolens dom av den 13 februari 1979 i mål 85/76, Hoffmann-La Roche mot kommissionen, REG 1979, s. 461, punkt 28; svensk specialutgåva, volym 4, s. 315).

- 56 Utbytbarheten ska härvid bedömas med hänsyn till en rad indicier, såsom varje produkts särskilda egenskaper, konkurrensvillkoren och hur efterfrågan och utbudet på marknaden är strukturerade (domen i det ovan i punkt 55 nämnda målet *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin mot kommissionen*, punkt 37).
- 57 Ur ekonomisk synvinkel utgör utbytbarheten på efterfrågesidan det mest omedelbara och effektiva bedömningskriteriet för leverantörer av en viss produkt (förstainstansrättens dom av den 4 juli 2006 i mål T-177/04, *easyJet mot kommissionen*, REG 2006, s. II-1931, punkt 99). Kriteriet om utbytbarhet på utbudssidan kan också beaktas för att definiera den relevanta marknaden i fråga om sådana transaktioner där utbytbarheten har en verkan motsvarande den som följer av utbytbarhet på efterfrågesidan vad gäller omedelbarhet och effektivitet. Kriteriet om utbytbarhet på utbudssidan innebär således att producenterna, genom en enkel anpassning, kan slå sig in på denna marknad med tillräcklig kraft för att skapa en betydande motvikt till de producenter som redan finns på marknaden (förstainstansrättens dom av den 30 september 2003 i de förenade målen T-191/98 och T-212/98–T-214/98, *Atlantic Container Line m.fl. mot kommissionen*, REG 2003, s. II-3275, punkt 829).
- 58 När det gäller själva produkterna kan det konstateras att de kan utgöra en särskild marknad om de utmärks genom särskilda egenskaper hänförliga till produktionen som gör dem särskilt ämnade för deras ändamål eller om de utmärks genom deras användning (domstolens dom av den 21 februari 1973 i mål 6/72, *Europemballage och Continental Can mot kommissionen*, REG 1973, s. 215, punkt 33; svensk specialutgåva, volym 2, s. 89).
- 59 Det ska slutligen erinras om att kommissionen har antagit ett tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens konkurrenslagstiftning (EGT L 372, 1997, s. 5, nedan kallat tillkännagivandet om definitionen av marknaden) i vilket den har angett vilka kriterier som ska bedömas för att definiera en relevant produktmarknad och för att avgränsa den relevanta geografiska marknaden. Den relevanta produktmarknaden definieras där som den marknad som "omfattar alla varor eller tjänster som på grund av sina egenskaper, sitt pris och den tilltänkta användningen av konsumenterna betraktas som utbytbara". Den geografiska marknaden definieras som den marknad som "omfattar det område inom vilket de berörda företagen

tillhandahåller de relevanta produkterna eller tjänsterna, inom vilken konkurrensvillkoren är tillräckligt likartade och som kan skiljas från angränsande geografiska områden framför allt på grund av väsentliga skillnader i konkurrensvillkoren”. Den relevanta marknaden i förhållande till vilken ett givet konkurrensproblem ska bedömas fastställs därför genom att produktmarknaden och den geografiska marknaden kombineras.

- 60 Det ska mot bakgrund av dessa överväganden prövas huruvida kommissionen, i skälen 14 och 22 i det angripna beslutet, har dragit riktiga slutsatser angående förekomsten av två olika geografiska produktmarknader, det vill säga marknaden för tråd till bilindustrin inom EES, å ena sidan, och marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna, å andra sidan. Till stöd för sina slutsatser har kommissionen bedömt huruvida produkterna är utbytbara på dels efterfrågesidan, dels utbudssidan.
- 61 Vad först avser utbytbarheten på efterfrågesidan pekas i det angripna beslutet på en rad omständigheter till stöd för att någon sådan utbytbarhet inte förekommer.
- 62 Av skälen 14 och 22 i det angripna beslutet framgår, för det första, att bilindustrins efterfrågan härrör från stora kunder som är mycket färre än övriga företag som är kunder på marknaden för tråd för industriellt bruk. Sökandena har inte ifrågasatt detta konstaterande. Sökandena bekräftade vid förhandlingen att kunderna inom bilindustrin var mäktigast på grund av att de köper mycket stora kvantiteter.
- 63 För det andra framgår det av ovannämnda skäl i det angripna beslutet att kunderna inom bilindustrin köper tråd för de tillverkningsställen som de har i olika länder och att de således kräver en enhetlig produkt i vart och ett av dessa länder. Detta behov av enhetlighet, som för övrigt inte har bestritts av sökandena, är lätt att förstå ur ekonomisk synvinkel. Det är nämligen rimligt att utgå från att det uppstår kostnader när tillverkningsmaskiner ska anpassas till den typ av tråd som används. Man strävar

följaktligen inom bilindustrin efter att nedbringa dessa kostnader genom inköp av stora kvantiteter av en mycket specifik typ av tråd och genom anpassning av denna, en gång för alla, till de tillverkningsmaskiner som tillverkarna har installerade i olika länder.

- 64 Det följer för det tredje, av skälen 14 och 22 i det angripna beslutet, att tråd till bilindustrin ska uppfylla särskilt höga standarder som är speciella för denna sektor och att det, i fråga om produkternas kvalitet och i fråga om ansvar, är väsentligt att kunna identifiera dessa trådar. Sökandena har, såväl i ansökan som vid förhandlingen, bekräftat att detta konstaterande är riktigt.
- 65 Sökandena har nämligen medgett att det i allmänhet är kunderna som bestämmer den nödvändiga tråden för deras tillverkning och som följaktligen väljer den produkt som motsvarar deras behov som användare. Sökandena har tillstått att kunderna inom bilindustrin kräver att den tråd som köps åtminstone uppfyller standarden ISO 9002. Vid förhandlingen preciserade sökandena till och med att det för bilindustrin finns särskilda karakteristika kallade TS950 och att de tar hänsyn till dessa omständigheter vid tillverkningen.
- 66 Sökandena har även beskrivit den process genom vilken trådarna certifieras av kunderna inom bilindustrin. Sökandena utvecklar först en typ av tråd som åtminstone uppfyller standarden ISO 9002. Därefter genomgår tråden tester av den biltillverkare som önskar använda tråden i sin tillverkning. Slutligen certifieras tråden av biltillverkaren om testet visar sig vara övertygande.
- 67 Det kan mot denna bakgrund konstateras att den särskilda tråd som väljs av bilindustrin inte kan ersättas av annan tråd för industriellt bruk. Den omständigheten att denna typ av tråd säljs till andra kunder än till kunderna inom bilindustrin saknar betydelse i detta hänseende. Till skillnad från andra eventuella köpare av denna

produkt köper företagen inom bilindustrin nämligen endast tråd som har särskilda inre egenskaper och som nämnda företag har certifierat på grund av de särskilda egenskaperna. Sökandena kan följaktligen inte med framgång hävda att det föreligger utbytbart på efterfrågesidan.

- 68 De förklaringar som Coats avgett som svar på kommissionens begäran om upplysningar bekräftar också att utbytbart inte föreligger på efterfrågesidan. Coats har nämligen understrukit att vissa kunder inom sektorn för konfektion använde brodyrtråd precis som att vissa kunder inom sektorn för broderi använde konfektionstråd. Det har däremot inte gjorts gällande att det föreligger en sådan utbytbart på efterfrågesidan hos kunderna inom bilindustrin.
- 69 Kommissionen ansåg vidare visserligen att tråd för industriellt bruk, på efterfrågesidan, kunde anses utgöra en enda produktmarknad, eftersom det inte finns något absolut samband mellan den slutliga användningen och trådens fibertyp och/eller struktur och eftersom processerna för att tillverka nämnda tråd var liknande eller utbytbara. Kommissionen drog emellertid slutsatsen att det inte förhåller sig på detta sätt beträffande tråd till bilindustrin.
- 70 För att kunna dra denna slutsats grundade sig kommissionen på de särskilda egenskaperna hos tråd till bilindustrin, nödvändigheten av att garantera ett standardutbud samt förmågan att uppfylla beställningarna från de stora kunderna inom denna sektor. Kommissionen grundade sig även på att den geografiska marknaden för tråd till bilindustrin omfattar hela EES till skillnad från tråd för industriellt bruk vars marknad endast är regional. Med hänsyn till dessa omständigheter ansåg kommissionen att det bara var ett fåtal företag som kunde tillgodose denna typ av efterfrågan (se skäl 22 i det angripna beslutet).
- 71 Först krävs, enligt punkt 20 i tillkännagivandet om definitionen av marknaden, för att det ska föreligga utbytbart på utbudssidan, att leverantörerna som svar på små

och varaktiga förändringar av de relativa priserna kan ställa om till produktion av de relevanta produkterna och marknadsföra dem på kort sikt, utan att väsentliga tilläggskostnader eller risker uppstår. Vidare har kommissionen betonat, i punkt 21 i tillkännagivandet om definitionen av marknaden, att en sådan utbytbarhet ofta föreligger när företag säljer ett brett sortiment av olika kvaliteter av samma produkt och att de olika kvaliteterna hänförs till samma produktmarknad, även om de inte är utbytbara för varje slutkund eller konsumentgrupp. Vid en första anblick motsvarar tråd för industriellt bruk den produkttyp som avses i punkt 21 i tillkännagivandet om definitionen av marknaden.

- 72 I punkterna 22 och 23 i tillkännagivandet om definitionen av marknaden har kommissionen slutligen genom konkreta exempel fastställt att de berörda leverantörerna ska vara i stånd att erbjuda och sälja dessa produkter av olika kvaliteter, omedelbart och utan betydande kostnadsökningar, och att det inte får finnas några särskilda distributionsproblem.
- 73 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som det ska avgöras huruvida kommissionen har gjort en korrekt bedömning av kriteriet om utbytbarhet på utbudssidan.
- 74 Såsom har påpekats i punkt 63 och följande punkter ovan kan det först noteras att tillverkarna av tråd till bilindustrin måste anpassa sina tillverkningsmaskiner, så att den tråd som tillverkas uppfyller särskilda standarder.
- 75 Sökandenas resonemang, om mindre tillverkningskostnader för tråd till bilindustrin, är inte heller övertygande. Sökandena har visserligen inte bara gjort gällande att trådarna i regel tillverkas i överensstämmelse med kraven inom bilindustrin och att de levereras som sådana åt kunder inom andra industrisektorer, utan även att kostnaderna för att anpassa de löpande banden skulle bli för höga om man tvingades att

tillverka en produkt uteslutande för bilindustrin och därefter ändra det löpande bandet och anpassa det för tillverkning av produkter för andra industrisektorer.

- 76 Det är likväl så att om ett företag, som redan är verksamt på marknaden för tråd till bilindustrin, för att rationalisera tillverkningen i huvudsak tillverkar trådar som uppfyller den högre standarden oavsett produktens avsedda ändamål, så gör det så endast därför att det är verksamt på bilmarknaden, på grund av de höga tillverkningskostnader som följer av de särskilda standarderna för tråd till bilindustrin. Ett företag vars huvudsakliga verksamhet avser tråd avsedd för konfektion eller brodyrtråd har med andra ord inget intresse av att tillverka specialtråd för bilindustrin av det enda skälet att det möjligen skulle kunna sälja denna tråd till eventuella kunder inom bilindustrin.
- 77 Sökandenas påstående, nämligen att kostnaderna för att tillverka tråd till bilindustrin är så låga att tillverkningen alltid sker enligt en högre specifikationsstandard, är således inte styrkt vad beträffar tillverkarna av tråd för industriellt bruk.
- 78 Vidare har sökandena under det administrativa förfarandet inte bestritt att det finns en tydlig skillnad mellan de båda marknaderna i geografiskt hänseende. Som svar på kommissionens begäran om upplysningar kvalificerade Amann marknaden för tråd till bilindustrin till och med som en världsmarknad. Även Coats har framhållit att den sistnämnda marknadens särdrag medför att denna avgränsas så att den omfattar "regionala" och "globala" leverantörer. Sistnämnda ord ska härvid, i det sammanhang i vilket svaret gavs, förstås så att de "omfattar hela EES" respektive "hela världen".
- 79 Utbytbarheten på utbudssidan skulle således förutsätta att de flesta trådtillverkarna kan tillverka stora kvantiteter särskild och enhetlig tråd för varje kund inom bilindustrin och att de snabbt kan leverera tråden inom hela EES. Det framgår av föregående överväganden att det knappast finns fog för ett sådant resonemang.

- 80 Kommissionen gjorde sig följaktligen inte skyldig till någon uppenbart oriktig bedömning när den ansåg att det på utbudssidan förelåg två olika geografiska produktmarknader.
- 81 Det ska i detta hänseende preciseras att kommissionen gjorde en korrekt bedömning och tolkning av svaren från sökandena och de andra berörda företagen, på grundval av vilka den drog slutsatsen att det förelåg två olika produktmarknader.
- 82 Kommissionen frågade först sökandena huruvida sytråd för kläder, brodyrtråd och specialtråd, samtliga för industriellt bruk, och tråd för enskilt bruk utgör olika produktmarknader inom trådsektorn. Kommissionen presenterade även en tabell i syfte att fastställa de relevanta geografiska marknaderna för var och en av ovannämnda trådkategorier. Presentationen innefattade även den särskilda rubriken ”Tråd till bilindustrin”. Kommissionen preciserade att sistnämnda kategori hörde till specialtråd för industriellt bruk, men framhöll att den ville ta del av Amanns och Cousins uppfattning om den relevanta geografiska marknaden för denna typ av tråd.
- 83 Amann påpekade i sitt svar på ovannämnda begäran om upplysningar att kommissionens detaljerade uppdelning var korrekt med motiveringen att ”det finns produkt-specifikationer och särskilda kundbehov som, särskilt på klädindustrins område, klart avviker från dem inom de två andra områdena i fråga om färgrikedom, etcetera”. Även Cousin förklarade att det var fullt ense med kommissionen beträffande den uppdelning som gjorts. Cousin uppgav emellertid att det var mycket svårt att uppskatta marknaderna, särskilt i fråga om specialtråd, eftersom tråden används på många olika sätt. Cousin framhöll härvid att den hade identifierat mer än 80 näringsverksamheter.
- 84 Sökandena har således i och för sig uttryckligen medgett att marknaden för specialtråd utgör en särskild produktmarknad. Till skillnad från vad kommissionen har

förklarat i sina skrivelser har de emellertid inte uttryckligen medgett att marknaden för tråd till bilindustrin, som hör till marknaden för specialtråd, i sig utgör en särskild produktmarknad.

- 85 Även Gütermann har bekräftat att kommissionens uppdelning var riktig. Företaget har emellertid inte uttryckligen uttalat sig om marknaden för tråd till bilindustrin. Coats har för sin del, på frågan om produktmarknader, svarat att skillnaderna mellan produkterna enligt dess mening inte är så stora att man kan sluta sig till att det rör sig om tre olika marknader, samtidigt som det har tillstått att marknaden för tråd till bilindustrin är förenad med särdrag, såsom har angetts i punkt 78 ovan. Det är endast Oxley som direkt har bekräftat och förklarat att marknaden för tråd till bilindustrin har en särskild karaktär.
- 86 Även om tolkningen av dessa omständigheter, med avseende på frågan huruvida marknaden för tråd till bilindustrin utgör en särskild marknad, inte framstår som så uppenbar som kommissionen har velat hävda, är det inte desto mindre så, att kommissionens slutsatser varken är förenade med någon uppenbart oriktig bedömning eller någon som helst missuppfattning av de faktiska omständigheterna.
- 87 Kommissionens slutsatser bekräftas för övrigt av andra indicier, exempelvis företagens webbplatser på vilka det i allmänhet finns en särskild rubrik för tråd till bilindustrin. Alla dessa företag är dessutom innehavare av sådana varumärken för trådar som särskilt har skapats för denna sektor.
- 88 Av det ovan anförda följer att kommissionen inte gjorde sig skyldig till någon uppenbart oriktig bedömning när den i detta fall ansåg att marknaden för tråd till bilindustrin och marknaden för tråd för industriellt bruk var olika.

b) Påståendet om en ”samlad plan”

- 89 Det ska erinras om att begreppet en enda överträdelse avser det fallet att flera företag har deltagit i en överträdelse som består i ett fortlöpande beteende i avsikt att nå ett enda ekonomiskt mål som syftar till att snedvrیدا konkurrensen eller individuella överträdelser som är förenade genom samma syfte (samtliga delar har ett och samma ändamål) och samma aktörer (samma berörda företag, vilka är medvetna om att de eftersträvar ett gemensamt syfte) (förstainstansrättens dom av den 8 juli 2008 i mål T-53/03, BPB mot kommissionen, REG 2008, s. II-1333, punkt 257).
- 90 Tribunalen erinrar därefter om att ett åsidosättande av artikel 81.1 EG kan ske inte bara genom ett enstaka handlande utan även genom en serie handlanden eller genom ett fortlöpande beteende. Denna tolkning kan inte ifrågasättas med motiveringen att ett eller flera led i denna serie handlanden eller i detta fortlöpande beteende även i sig och helt isolerat kan utgöra ett åsidosättande av nämnda bestämmelse. När de olika handlandena ingår i en ”samlad plan” på grund av deras identiska syfte som innebär en snedvridning av konkurrensen inom den gemensamma marknaden, får kommissionen tillskriva företag ansvar för dessa handlanden utifrån deltagandet i överträdelsen som helhet betraktad (domstolens dom av den 7 januari 2004 i de förenade målen C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. I-123, punkt 258).
- 91 Enligt fast rättspraxis kan begreppet en enda överträdelse dessutom hänföra sig till den rättsliga bedömningen av ett konkurrensbegränsande beteende som består av avtal, samordnade förfaranden och beslut av företagssammanslutningar (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 20 april 1999 i de förenade målen T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 och T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, REG 1999, s. II-931, punkterna 696–698, dom av den 20 mars 2002 i mål T-9/99, HFB m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. II-1487, punkt 186, och dom av den 12 december 2007 i de förenade målen T-101/05 och T-111/05, BASF mot kommissionen, REG 2007, s. II-4949, punkt 159).
- 92 Det ska även preciseras att begreppet ett enda syfte inte kan fastställas med en allmän hänvisning till en snedvridning av konkurrensen på den marknad som var föremål för

överträdelsen, eftersom påverkan på konkurrensen, till sitt syfte eller verkan, utgör en omständighet av samma slag som alla beteenden som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 81.1 EG. En sådan definition av begreppet ett enda syfte skulle riskera att begreppet en enda och fortlöpande överträdelse förlorade en del av dess betydelse, eftersom det skulle leda till att flera beteenden som berör en ekonomisk sektor och som är förbjudna enligt artikel 81.1 EG systematiskt skulle kvalificeras som led i en enda överträdelse. För att fastställa huruvida olika handlanden utgör en enda och fortlöpande överträdelse, ska det således undersökas om det föreligger ett komplementärt samband i den meningen att var och en av åtgärderna syftar till att motverka en eller flera konsekvenser av en normalt fungerande konkurrens, och bidrar, genom ett samspel, till att åstadkomma samtliga de konkurrensbegränsande verkningar som eftersträvades av upphovsmännen inom ramen för en samlad plan med ett enda syfte. I detta hänseende ska samtliga omständigheter som kan läggas till grund för eller ifrågasätta detta samband beaktas, såsom den tillämpliga perioden, innehållet (inbegripet de tillämpade metoderna) och, i samband härmed, syftet med de olika handlandena i fråga (se, för ett liknande resonemang, domen i de ovan i punkt 91 nämnda förenade målen BASF m.fl. mot kommissionen, punkterna 179–181).

- 93 Det är följaktligen av objektiva skäl som kommissionen kan inleda skilda förfaranden, konstatera flera olika överträdelser och ålägga flera separata böter (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 15 juni 2005 i de förenade målen T-71/03, T-74/03, T-87/03 och T-91/03, Tokai Carbon m.fl. mot kommissionen, ej publicerad i rättsfallssamlingen (nedan kallad domen i de förenade målen Tokai II), punkt 124).
- 94 Slutligen ska det även noteras att den omständigheten att vissa rättsstridiga handlingar kvalificeras som led i en och samma överträdelse eller flera överträdelser i princip påverkar den sanktion som kan meddelas. Ett konstaterande av att det är fråga om flera överträdelser kan nämligen leda till att flera separata böter åläggs, vilka i varje enskilt fall ska fastställas inom de gränser som anges i artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 (domen i de ovan i punkt 91 nämnda förenade målen BASF m.fl. mot kommissionen, punkt 158).
- 95 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som det ska bedömas om det har funnits en "samlad plan".

- 96 Det ska genast påpekas att sökandena i detta fall huvudsakligen har hävdatt att den gemensamma subjektiva faktorn består i att samtliga överträdelser var avsedda att snedvrída den normala prisutvecklingen. Ett sådant syfte, som avser manipulation av priserna, är emellertid en naturlig del i priskarteller och är i sig inte tillräcklig för att visa att det har funnits en gemensam subjektiv faktor. Till skillnad från sökandenas påståenden har kommissionen i detta hänseende inte alls utgått från principen att det fanns ett samband mellan överträdelserna i det angripna beslutet. I skäl 269 i beslutet nämnde kommissionen nämligen endast det enda konkurrensbegränsande syfte och det enda ekonomiska mål som avsåg manipulation av den normala prisutvecklingen, vilket är en naturlig del i denna typ av kartell, samtidigt som den betonade att detta syfte och detta mål eftersträvades med var och en av de tre olika överträdelserna.
- 97 Vidare har kommissionen för att vederlägga påståendet om att det förelåg en enda överträdelse – förutom att marknaden för tråd till bilindustrin och marknaden för tråd för industriellt bruk är olika, vilket dessutom har angetts i punkterna 53–88 ovan – i huvudsak grundat sig på att det oftast var frågan om olika deltagare i kartellerna och att kartellerna inte omfattades av någon övergripande samordning. Sökandena har inte kunnat ifrågasätta dessa kriterier och de har följaktligen inte visat att det fanns ett "nära samband" mellan de olika konkurrensbegränsande beteenden som förekom.
- 98 Vad först avser kriteriet enligt vilket det var frågan om olika deltagare räknade kommissionen upp deltagarna i kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin och i kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i skälen 96 och 216 i det angripna beslutet. Den bedömde därefter, i skäl 265 a i det angripna beslutet, att de flesta företagen endast hade deltagit i en enda kartell, av det skälet att de inte bedrev någon verksamhet på de marknader som avsågs med den andra kartellen.
- 99 Det kan konstateras att av de tio företag som hade deltagit i den ena och/eller den andra av dessa karteller var det endast tre som var inblandade i båda kartellerna. Således var Ackermann Nähgarne GmbH & Co, Bieze Stork BV, BST, Cousin, Gütermann, Zwicky och Oxley endast inblandade i en av kartellerna, medan det bara var Coats, Barbour (innan det köptes av Coats) och Amann som deltog i båda kartellerna. Den omständigheten att dessa tre företag deltog i båda kartellerna kan i sig inte anses

utgöra ett indicium på att det fanns en gemensam strategi (se, för ett liknande resonemang, domen i de ovan i punkt 93 nämnda förenade målen Tokai II, punkt 120). Det ska dessutom understrykas att frånsett det fall som avsåg Barbour så var det, under den period som de två kartellerna överlappade varandra (åren 1998–2000), inte samma företrädare för företagen som närvarade under de möten som hade organiserats inom ramen för kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin och kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk.

- 100 Kommissionens konstaterande i skäl 265 a i det angripna beslutet är följaktligen inte förenat med någon uppenbart oriktig bedömning.
- 101 Vidare kan inte heller kartellernas faktiska innebörd läggas till grund för ett fastställande av att det förelåg en samlad plan. Av det angripna beslutet framgår nämligen att det i detta hänseende fanns en klar skillnad mellan kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin och kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk såvitt avser deras faktiska innebörd.
- 102 Vad beträffar kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin, framgår det av skälen 215, 220, 223, 224, 226, 228–230, 233–236 och 238 i det angripna beslutet dels att informationsutbytet mellan deltagarna i kartellen avsåg de priser som tillämpades på vissa kunder, dels att de ingångna avtalen omfattade fastställande av minimimålpriser för de viktigaste produkter som såldes till kunderna inom bilindustrin, fastställande av två typer av målpriser för befintliga kunder och nya kunder samt fastställande av minimimålpriser för vissa kunder som avsågs med informationsutbytet. Deltagarna kom även överens om att undvika prisunderskridande, till den etablerade leverantörens fördel.
- 103 Vad beträffar kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk framgår följande av skälen 99–153 i det angripna beslutet. Informationsutbytet avsåg prislister och rabatter, tillämpningen av höjningar av priserna på listan, sänkningar av rabatter och höjning av specialpriser som tillämpades på vissa kunder. Vidare kom parterna

överens om framtida prislister, maximirabatter, minskning av rabatter och höjning av specialpriser som tillämpades på vissa kunder. De avtalade även om att undvika prisunderskridande, till den etablerade leverantörens fördel.

- 104 Det följer av ovannämnda skäl i det angripna beslutet att det finns en klar skillnad mellan de två kartellerna såvitt avser deras faktiska innebörd. Detta konstaterande påverkas emellertid inte av den omständigheten i sig att det mellan de båda kartellerna förekom likheter, exempelvis avtalen om att undvika prisunderskridande, till den etablerade leverantörens fördel.
- 105 Därutöver hade de båda kartellerna i stor utsträckning olika funktionssätt. Såsom kommissionen påpekade, i skäl 218 i det angripna beslutet, var kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin nämligen ganska flexibelt organiserad genom att det hölls små oregelbundna möten som kombinerades med ofta förekommande bilaterala kontakter. Av skälen 96–99 och 149–153 i det angripna beslutet framgår att kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna för sin del konkretiserades genom att det hölls möten minst en gång per år och dessa möten var organiserade i två delar, nämligen en del där marknaden i de nordiska länderna diskuterades och en annan del som avsåg marknaden i Beneluxländerna. Av dessa skäl framgår även att det med jämna mellanrum förekom bilaterala kontakter.
- 106 Mot bakgrund av dessa omständigheter kan kommissionen inte anses ha gjort sig skyldig till någon uppenbart oriktig bedömning när den, i skälen 265–267 i det angripna beslutet, ansåg att det skulle göras åtskillnad mellan kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin och kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna och att kartellerna således utgjorde två olika överträdelser.
- 107 Det ska härvid noteras att det, till skillnad från kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin, ansågs att kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i de nordiska länderna utgjorde en enda överträdelse med motiveringen att det var fråga om identiska produkter, att det var samma kartellmedlemmar, att kartellernas faktiska

innebörd och funktionssätt var likartade, att mötena hölls samma dag och att de deltagande företagen vid dessa möten företrädades av samma personer.

- 108 Vidare saknas relevans för argumentet grundat på att det bland sökandena inte hade gjorts någon uppdelning av behörigheten på området för saluföring av tråd för industriellt bruk och tråd till bilindustrin. Dessutom är argumentet grundat på att ledningen och delägarna i de deltagande företagen nödvändigtvis måste ha haft kännedom om de olika kartellernas existens inte relevant. Dessa argument visar inte alls att det fanns en gemensam subjektiv faktor.
- 109 Sökandena kan inte heller vinna framgång med argumentet att det fanns en övergripande samordning, grundat på de ofta förekommande kontakterna mellan en företrädare för Coats och Amanns förvaltare. Av handlingarna i målet framgår att dessa handlingar inte innehåller någon förklaring som skulle kunna tolkas såsom utgörande ett indicium på att det fanns en övergripande samordning. Sökandena medgav vid förhandlingen att de till rätten inte kunde ge in någon bestämd handling till styrkande av att det förekom en avsikt att genomföra en övergripande samordning mellan Amann och Coats.
- 110 Sökandena har slutligen fel när de påstår att det kriterium som avser produktmarknadens avgränsning inte kan utgöra ett giltigt bedömningskriterium av det skälet att det, vid fall av liknande produkter, ger kommissionen ett okontrollerbart utrymme för skönsmässig bedömning, för att dra slutsatsen att det föreligger två olika överträdelser. Kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning är nämligen inte obegränsat, eftersom kommissionen kontrolleras av tribunalen på sätt som anges i punkt 54 ovan. Kriteriet rörande produktmarknaderna var i förevarande fall dessutom bara ett bland andra kriterier som lades till grund för bedömningen att det var fråga om två separata överträdelser.
- 111 Mot bakgrund av alla dessa överväganden finner tribunalen att talan inte kan bifallas såvitt avser den grund som består i att artikel 7.1 första meningen i förordning nr 1/2003 har åsidosatts.

B — *De grunder som åberopats till stöd för yrkandet att böterna ska sättas ned*

1. *Den grund som åberopats av sökandena och som avser en underlåtenhet att iaktta den övre gräns för böterna som föreskrivs i artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003*

a) Parternas argument

112 Det har genom denna grund framställts tre anmärkningar.

113 Sökandena har som en första anmärkning gjort gällande att de två överträdelserna i realiteten endast utgör en enda överträdelse och att de följaktligen endast kan åläggas böter för denna överträdelse, med ett belopp som inte får överstiga den övre gränsen på 10 procent av den sammanlagda omsättningen. Det totalbelopp som följer av denna sammanräkning överstiger emellertid nämnda övre gräns och artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 har således åsidosatts.

114 Sökandena har i detta hänseende hävdats att den konstitutionella gemenskapsrättsliga principen *nulla poena sine lege* har åsidosatts. De har i huvudsak kritiserat det förhållandet att kommissionen, genom en uppdelning av de marknader på vilka parallella överträdelser konstaterats, kan tillskriva sig ett obegränsat handlingsutrymme för att fastställa böter som överstiger den övre gränsen på 10 procent av den sammanlagda omsättningen. De anser att det av legalitetsprincipen inte bara följer ett förbud för domstolarna att ådöma straff i avsaknad av en lagbestämmelse, utan även en skyldighet för lagstiftaren att skriva precisa och tydliga straffbestämmelser. Kravet på tydlighet gäller således inte bara för de rekvisit som utgör en bestämmelse, utan även för de rättsföljder som bestämmelsen får. Ovannämnda bestämmelser om böter för överträdelser av konkurrensreglerna omfattas också av sådana krav.

- 115 Sökandena, som anmodats att klargöra denna argumentering vid förhandlingen, preciserade att de med denna avsåg att även bestrida att bestämmelserna i sig var rättsenliga och att de följaktligen framställde en invändning om rättsstridighet med avseende på artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003.
- 116 Sökandena har dessutom tillbakavisat kommissionens argument avseende dess skyldighet att iaktta principen *ne bis in idem*, eftersom denna princip inte kan garantera att fastställandet av huruvida det rörde sig om en eller flera överträdelser var korrekt. De har i huvudsak hävdats att frågan uppkommer på ett tidigare stadium, det vill säga vid själva fastställandet av huruvida det förelåg en eller flera överträdelser.
- 117 Sökandena har som en andra anmärkning gjort gällande att kommissionen kan ålägga endast ett bötesbelopp för olika överträdelser, om överträdelserna syftar till samma slags handlanden på olika marknader och om deltagarna i stor utsträckning utgörs av samma företag. Dessa två villkor är uppfyllda i förevarande fall.
- 118 Sökandena har konstaterat att kommissionen utan minsta motivering avvek från sin tidigare praxis. De anser nämligen att kommissionen, om den avstår från sina befogenheter att ådöma endast ett bötesbelopp för flera överträdelser, enligt allmänna principer i den europeiska förvaltningsrätten är skyldig att motivera varför den inte har använt sig av dessa befogenheter. I förevarande fall har kommissionen följaktligen åsidosatt artikel 253 EG.
- 119 Sökandena har därefter jämfört det angripna beslutet med kommissionens beslut av den 21 november 2001 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (Ärende COMP/E-1/37.512 – vitaminer) (EGT L 6, 2003, s. 1, nedan kallat vitaminbeslutet). I sistnämnda beslut hade kommissionen förenat de böter som ålades för de olika överträdelserna i ett enda totalt bötesbelopp, varigenom den ansåg det nödvändigt att iaktta den övre gränsen på 10 procent av den sammanlagda

omsättningen. I likhet med i vitaminbeslutet var kartellerna i förevarande fall för-
enade genom att omständigheterna var desamma, såväl i materiellt hänseende som i
tid och rum.

- 120 Sökandena har som tredje anmärkning gjort gällande att den avskräckande verkan
som kommissionen eftersträvade redan hade uppnåtts vid åläggandet av böter för den
överträdelse som begåtts på marknaden för tråd för industriellt bruk. Kommissionen
borde följaktligen ha beaktat detta vid fastställandet av bötesbeloppet för kartellen
avseende tråd till bilindustrin.
- 121 Kommissionen har tillbakavisat dessa argument.

b) Tribunalens bedömning

- 122 Sökandena har genom denna grund framställt tre anmärkningar. Den första anmärk-
ningen avser ett åsidosättande av principen *nulla poena sine lege*. Som andra anmärk-
ning har det gjorts gällande att skyldigheten att meddela ett enda bötesbelopp för flera
överträdelser har åsidosatts, och som tredje anmärkning att kommissionen underlät
att beakta de lagstadgade mål som eftersträvas med sanktionen.

Den anmärkning som avser ett åsidosättande av principen *nulla poena sine lege* och
invändningen om rättsstridighet med avseende på artikel 15.2 i förordning nr 17 och
artikel 23.2 i förordning nr 1/2003

- 123 Tribunalen kommer först att pröva den invändning om rättsstridighet med avseende
på artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23 i förordning nr 1/2003 som framställts

av sökandena utifrån tre aspekter. Sökandena har för det första hävdad att begreppet överträdelse, i den mening som anges i artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, i sig är oklart. De har för det andra gjort gällande att begreppet en enda och fortlöpande överträdelse inte heller tydligt har definierats och att kommissionen således kan agera godtyckligt vid fastställandet av bötesbeloppet genom en uppdelning av de marknader på vilka parallella överträdelser konstaterats. Sökandena har för det tredje anfört att även de sanktioner som föreskrivs i samma artiklar är oklara.

- 124 Det ska först erinras om att enligt domstolens rättspraxis följer legalitetsprincipen (ingen påföljd utan lag) av rättssäkerhetsprincipen, vilken utgör en grundläggande gemenskapsrättslig princip. Den förstnämnda principen kräver bland annat att alla gemenskapsbestämmelser, i synnerhet de som föreskriver eller gör det möjligt att föreskriva sanktioner, är tydliga och precisa, så att det inte föreligger några oklarheter för de berörda med avseende på vilka rättigheter och skyldigheter som följer av bestämmelserna och så att dessa personer kan fatta beslut i enlighet med detta (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 9 juli 1981 i mål 169/80, Gondrand och Garancini, REG 1981, s. 1931, punkt 17, av den 13 februari 1996 i mål C-143/93, Van Es Douane Agenten, REG 1996, s. I-431, punkt 27, och förstainstansrättens dom av den 5 april 2006 i mål T-279/02, Degussa mot kommissionen, REG 2006, s. II-897, punkt 66).
- 125 Denna princip, vilken utgör en del av medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner och behandlas i olika internationella fördrag, bland annat i artikel 7 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan kallad Europakonventionen), gäller både för bestämmelser av straffrättslig karaktär och för specifika administrativa bestämmelser som föreskriver eller gör det möjligt att föreskriva administrativa sanktioner (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 november 1987 i mål 137/85, Maizena m.fl., REG 1987, s. 4587, punkt 15). Principen är inte bara tillämplig på bestämmelser som anger rekvisiten för en överträdelse, utan även på bestämmelser som anger rättsföljderna av en överträdelse av de förstnämnda bestämmelserna (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 12 december 1996 i de förenade målen C-74/95 och C-129/95, X, REG 1996, s. I-6609, punkt 25, och domen i det ovan i punkt 124 nämnda målet Degussa mot kommissionen, punkt 67).

126 Det erinras om att artikel 7.1 i Europakonventionen har följande lydelse:

”Ingen får fällas till ansvar för någon gärning eller underlåtenhet som vid den tidpunkt då den begicks inte utgjorde ett brott enligt nationell eller internationell rätt. Inte heller får ett strängare straff utmätas än som var tillämpligt vid den tidpunkt då brottet begicks.”

127 Enligt Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (nedan kallad Europadomstolen) innebär denna bestämmelse att brotten och de påföljder som de leder till tydligt måste definieras i lag. Detta villkor är uppfyllt när en enskild av den relevanta bestämmelsens lydelse och, vid behov, med hjälp av domstolarnas tolkning av lydelsen, kan utläsa vilka gärningar och underlåtenhetshandlingar som leder till straffrättsligt ansvar (Europadomstolens dom av den 22 juni 2000 i målet Coëme m.fl. mot Belgien, *Recueil des arrêts et décisions*, 2000-VII, s. 1, § 145) (domen i det ovan i punkt 124 nämnda målet Degussa mot kommissionen, punkt 69).

128 Det följer av Europadomstolens rättspraxis att artikel 7.1 i Europakonventionen inte kräver att lydelsen av de bestämmelser med stöd av vilka sanktionerna meddelas är så precis att det är möjligt att med absolut säkerhet förutse konsekvenser av att bestämmelserna överträds (domen i det ovan i punkt 124 nämnda målet Degussa mot kommissionen, punkt 71).

129 Enligt Europadomstolens rättspraxis innebär nämligen inte vagheter i en bestämmelse alltid att den strider mot artikel 7 i Europakonventionen. Det faktum att en lag lämnar utrymme för skönsmässig bedömning strider inte heller i sig mot kravet på förutsägbarhet, under förutsättning att omfattningen av denna befogenhet och sättet för dess användande är tillräckligt klart reglerade med beaktande av det legitima mål som är aktuellt. Syftet är härvid att ge enskilda ett adekvat skydd mot

godtycke (Europadomstolens dom av den 25 februari 1992 i målet *Margareta och Roger Andersson mot Sverige*, serie A, nr 226, § 75). I sådana fall tar Europadomstolen inte bara hänsyn till själva lydelsen av lagen, utan även till om de använda oklara begreppen har preciserats i fast och publicerad rättspraxis (Europadomstolens dom av den 27 september 1995 i målet *G. mot Frankrike*, serie A, nr 325-B, § 25) (domen i det ovan i punkt 124 nämnda målet *Degussa mot kommissionen*, punkt 72).

130 Vad avser giltigheten av artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 utifrån legalitetsprincipen (ingen påföljd utan lag), såsom denna princip har erkänts av gemenskapsdomstolen med vägledning av Europakonventionen och medlemsstaternas konstitutionella traditioner, finner tribunalen följande. Kommissionen har, i motsats till vad sökandena har hävdad, inte ett obegränsat utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av, för det första, huruvida konkurrensreglerna har överträtts och, för det andra, huruvida de olika överträdelserna utgör en enda och fortlöpande överträdelse eller flera självständiga överträdelser. Kommissionen har för det tredje inte heller något obegränsat utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av bötesbeloppet för dessa överträdelser.

131 För det första utgörs de överträdelser av konkurrensreglerna för vilka kommissionen kan ålägga böter, enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, endast av dem som avses i artiklarna 81 EG eller 82 EG. Sökandena har fel när de hävdar att kommissionen har ett obegränsat utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av sådana överträdelser. Det ska erinras om att frågan huruvida villkoren enligt artiklarna 81 EG och 82 EG är uppfyllda i princip är föremål för en fullständig prövning av gemenskapsdomstolen (se, för ett liknande resonemang och analogt, domstolens dom av den 28 maj 1998 i mål *C-7/95 P, Deere mot kommissionen*, REG 1998, s. I-3111, punkt 34, och där angiven rättspraxis, och förstainstansrättens dom av den 8 juli 2008 i mål *T-99/04, AC-Treuhand mot kommissionen*, REG 2008, s. II-1501, punkt 144). Det är vidare visserligen riktigt att kommissionen, enligt rättspraxis, tillerkänns ett visst utrymme för skönsmässig bedömning i de fall där fastställandet av ovannämnda överträdelser medför komplicerade ekonomiska eller tekniska bedömningar. Detta utrymme är emellertid aldrig obegränsat. Den omständigheten att det finns ett sådant utrymme för skönsmässig bedömning innebär nämligen inte att tribunalen inte ska pröva kommissionens tolkning av uppgifter av sådant

slag. Gemenskapsdomstolen ska inte bara pröva huruvida de bevis som åberopats är materiellt riktiga, tillförlitliga och samstämmiga, utan även huruvida dessa bevis utgör samtliga relevanta uppgifter som ska beaktas för att bedöma en komplicerad situation och huruvida de kan ligga till grund för de slutsatser som dragits (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 54 nämnda målet Microsoft mot kommissionen, punkt 88, och där angiven rättspraxis).

- 132 Sökandena har för övrigt inte påstått att definitionen av en av de typer av överträdelser som avses i artikel 81 EG, nämligen "avtal mellan företag ... som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen inom den gemensamma marknaden, särskilt sådana som innebär att ... inköps- eller försäljningspriser eller andra affärsvillkor direkt eller indirekt fastställs ...", inte har gjort det möjligt för dem att få kännedom om att kartellerna på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna och kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin inom EES utgjorde överträdelser i den mening som avses i nämnda artikel 81 EG och att de således hade ådragit sig ansvar.
- 133 Vad härefter beträffar påståendet att det inte finns några kriterier på grundval av vilka det kan fastställas huruvida det föreligger en enda och fortlöpande överträdelse eller flera självständiga överträdelser, framgår inte kriterierna som sådana av vare sig artikel 15.2 i förordning nr 17 eller artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 eller artikel 81 EG. Begreppet en enda och fortlöpande överträdelse har emellertid tillämpats och preciserats i fast och publicerad rättspraxis. Sådana kriterier som gemensamt syfte (samtliga delar har ett och samma ändamål) och samma aktörer (samma berörda företag, vilka är medvetna om att de eftersträvar ett gemensamt syfte), vilka är avsedda att fastställa huruvida de överträdelser som har begåtts omfattas av en "samlad plan" och således avser en enda överträdelse, har under flera års tid klargjorts i rättspraxis, däribland den som anges i punkt 89 ovan.
- 134 Det är följaktligen av objektiva skäl som kommissionen kan inleda skilda förfaranden, konstatera olika överträdelser och ålägga flera separata böter (se, för ett liknande resonemang, domen i de ovan i punkt 93 nämnda förenade målen Tokai II, punkt 124).

- 135 Det framgår härvid klart av bedömningen av den grund som åberopats till stöd för yrkandet att det angripna beslutet ska ogiltigförklaras (punkt 53 och följande punkter ovan) att de kriterier som kommissionen lade till grund för slutsatsen att det var fråga om två olika överträdelser utgör etablerade kriterier som följer av rättspraxis.
- 136 Även om det är riktigt att kommissionen enligt vissa kriterier alltjämt har ett stort utrymme för skönsässig bedömning, är det inte desto mindre så att gemenskapsdomstolens prövning av detta utrymme för skönsässig bedömning faktiskt har gjort det möjligt att precisera vissa begrepp i fast och publicerad rättspraxis. Så är särskilt fallet beträffande definitionen av begreppen produktmarknad och geografisk marknad, som i detta fall tillämpats av kommissionen och med anledning av vilken kommissionen tvingades att göra komplicerade ekonomiska bedömningar. Såsom har anförts vid bedömningen av den första grunden (punkt 53 och följande punkter ovan) var kommissionen, vid sin skönsässiga bedömning, tvungen att hålla sig till de kriterier som fastställts i rättspraxis, såsom utbytbarheten på utbudssidan och utbytbarheten på efterfrågesidan.
- 137 I syfte att säkerställa insynen i förfarandet och att öka rättssäkerheten för de berörda företagen, har kommissionen dessutom publicerat tillkännagivandet om definitionen av marknaden, i vilket institutionen anger de kriterier som den ska tillämpa vid definitionen av den relevanta marknaden i det enskilda fallet. Genom att härvid anta sådana förhållningsregler och genom att i samband med reglernas offentliggörande tillkännage att den hädanefter ska tillämpa dem på de fall som omfattas av reglerna, har kommissionen själv begränsat sitt utrymme för skönsässig bedömning. Om kommissionen inte rättar sig efter dessa regler löper den således risk för att bli föremål för rättsliga åtgärder, i förekommande fall med hänvisning till att den har åsidosatt allmänna rättsprinciper, såsom principen om likabehandling och principen om skydd för berättigade förväntningar. Även om tillkännagivandet om definitionen av marknaden inte utgör den rättsliga grunden för det angripna beslutet, anges i tillkännagivandet, på ett allmänt och abstrakt sätt, de kriterier som kommissionen har förbundit sig att tillämpa vid fastställandet av huruvida det är fråga om en eller flera marknader, i syfte att avgöra huruvida det rör sig om en eller flera överträdelser. På detta sätt säkerställs företagets rättssäkerhet genom nämnda tillkännagivande (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 28 juni 2005 i de förenade målen C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, REG 2005, s. I-5425, punkterna 211 och 213). Av detta följer att tillkännagivandet om definitionen av marknaden har bidragit till att precisera gränserna för utövandet av kommissionens befogenhet att göra en skönsässig

bedömning som redan följer av artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003.

- 138 Av punkterna 4 och 5 i tillkännagivandet om definitionen av marknaden framgår härvid följande: "... Det är kommissionens förhoppning att den ... skall öka kunskapen om sin politik och sitt beslutsfattande i fråga om konkurrens. ... De ökade kunskaperna kommer även att göra det lättare för företagen och deras rådgivare att förutse när kommissionen av konkurrensskäl kan väntas ha invändningar i ett enskilt fall. Företagen kommer därför att kunna ta sådana hänsyn i sina egna interna beslutsfattanden när de överväger exempelvis ... att ingå vissa avtal."
- 139 Med beaktande av vad som anförts ovan kan således en medveten aktör, vid behov genom att anlita en juridisk rådgivare, med tillräcklig precision förutse vilken metod kommissionen kommer att tillämpa i syfte att fastställa huruvida vissa beteenden hos ett företag utgör en enda och fortlöpande överträdelse eller flera självständiga överträdelser.
- 140 Vad därefter gäller påståendet att det inte är tydligt vilka sanktioner som föreskrivs i artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, konstaterar tribunalen att kommissionen, i motsats till vad sökandena har hävdats, inte har ett obegränsat utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av böter för överträdelse av konkurrensreglerna (se, analogt, domen i det ovan i punkt 124 nämnda målet *Degussa mot kommissionen*, punkt 74).
- 141 Genom artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 begränsas nämligen kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning. För det första innehåller dessa bestämmelser ett objektiva kriterium enligt vilket de böter som varje företag eller företagssammanslutning åläggs inte får överstiga 10 procent av dess omsättning. Det råder således en absolut och uppskattningsbar gräns för de böter som kan åläggas, vilken beräknas i förhållande till varje företag och varje överträdelse.

Detta innebär att det är möjligt att i förväg fastställa det högsta belopp som ett visst företag kan åläggas i böter. För det andra anges det i artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.3 i förordning nr 1/2003, som kompletterar artikel 23.2 i samma förordning, att kommissionen vid fastställandet av böterna i varje enskilt fall ska ta "hänsyn ... både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått" (se analogt domen i det ovan i punkt 124 nämnda målet Degussa mot kommissionen, punkt 75).

¹⁴² Även om det är riktigt att det objektiva kriteriet om en högsta gräns för böterna och de subjektiva kriterierna om hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått ger kommissionen ett stort utrymme för skönsmässig bedömning, rör det sig likväl om kriterier som gör att kommissionen kan ta hänsyn till graden av rättsstridighet hos det aktuella beteendet när den beslutar om sanktioner. I detta skede av prövningen konstaterar tribunalen följaktligen att de kriterier och begränsningar som kommissionen ska iaktta vid utövandet av sina befogenheter vad avser böter definieras i artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 och 23.3 i förordning nr 1/2003, samtidigt som kommissionen enligt dessa artiklar alltjämt har ett visst utrymme för skönsmässig bedömning (se, analogt, domen i det ovan i punkt 124 nämnda målet Degussa mot kommissionen, punkt 76).

¹⁴³ Det ska dessutom noteras att kommissionen är skyldig att iaktta de allmänna rättsprinciperna, i synnerhet principen om likabehandling och proportionalitetsprincipen, såsom dessa har utvecklats i domstolens och förstainstansrättens rättspraxis, när den fastställer böter med stöd av artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 (se analogt förstainstansrättens dom i det ovan i punkt 124 nämnda målet Degussa mot kommissionen, punkt 77, och av den 8 oktober 2008 i mål T-69/04, Schunk och Schunk Kohlenstoff-Technik mot kommissionen, REG 2008, s. II-2567, punkt 41).

¹⁴⁴ Det ska också tilläggas att domstolen och tribunalen, enligt artikel 229 EG och artikel 31 i förordning nr 1/2003, har obegränsad behörighet när talan väcks mot beslut genom vilka kommissionen har fastställt böter och att de i enlighet med detta inte bara kan ogiltigförklara kommissionens beslut, utan även upphäva, sätta ned eller höja de böter som ålagts. Kommissionens administrativa praxis är således

underkastad gemenskapsdomstolens fulla prövningsrätt (se analogt domen i det ovan i punkt 143 nämnda målet Schunk och Schunk Kohlenstoff-Technik mot kommissionen, punkt 41). Denna prövningsrätt utövas av gemenskapsdomstolen med iakttagande av de kriterier som avses i artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 och 23.3 i förordning nr 1/2003 och har gjort det möjligt att, genom fast och publicerad rättspraxis, precisera de vaga begrepp som kan förekomma i artikel 15.2 i förordning nr 17 och som återges i artikel 23.2 och 23.3 i förordning nr 1/2003 (se, för ett liknande resonemang och analogt, domen i det ovan i punkt 124 nämnda målet Degussa mot kommissionen, punkt 79).

¹⁴⁵ Kommissionen har dessutom – på grundval av de kriterier som föreskrivs i artikel 15.2 i förordning nr 17, och senare i artikel 23.2 och 23.3 i förordning nr 1/2003, och som har preciserats i domstolens och förstainstansrättens rättspraxis – utvecklat en känd och tillgänglig administrativ praxis. Trots att kommissionens beslutspraxis inte i sig utgör en rättslig ram för åläggande av böter på konkurrensområdet (se förstainstansrättens dom av den 18 juli 2005 i mål T-241/01, Scandinavian Airlines System mot kommissionen, REG 2005, s. II-2917, punkt 87 och där angiven rättspraxis), får kommissionen likväl inte, på grund av principen om likabehandling, behandla lika situationer olika eller behandla olika situationer lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (domstolens dom av den 13 december 1984 i mål 106/83, Sermidé, REG 1984, s. 4209, punkt 28, och förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-311/94, BPB de Eendracht mot kommissionen, REG 1998, s. II-1129, punkt 309).

¹⁴⁶ Det ska också beaktas att kommissionen, i syfte att säkerställa insynen i förfarandet och att öka rättssäkerheten för de berörda företagen, har publicerat riktlinjer för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 [KS] (EGT L 9, 1998, s. 3, nedan kallade riktlinjerna), i vilka den har angett vilken beräkningsmetod som den ska tillämpa i varje enskilt fall. De överväganden som det redogjorts för i punkt 137 ovan om tillkännagivandet om definitionen av marknaden gäller också med avseende på riktlinjerna. Genom att anta sådana förhållningsregler och genom att i samband med reglernas offentliggörande tillkännage att den hädanefter ska tillämpa dem på de fall som omfattas av reglerna, har kommissionen nämligen

själv begränsat sitt utrymme för skönsmässig bedömning. Om kommissionen inte rättar sig efter dessa regler löper den således risk för att bli föremål för rättsliga åtgärder, i förekommande fall med hänvisning till att den har åsidosatt allmänna rättsprinciper, såsom principen om likabehandling och principen om skydd för berättigade förväntningar. Även om riktlinjerna inte utgör den rättsliga grunden för det angripna beslutet anges i riktlinjerna, på ett allmänt och abstrakt sätt, den metod som kommissionen har förbundit sig att tillämpa vid fastställandet av storleken på de böter som ålagts genom det angripna beslutet. På detta sätt säkerställs företagets rättssäkerhet genom riktlinjerna (domen i de ovan i punkt 137 nämnda förenade målen Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkterna 211 och 213). Av detta följer att kommissionen genom att anta riktlinjerna – i den mån detta skett inom den rättsliga ram som föreskrivs i artikel 15.2 i förordning nr 17, och senare i artikel 23.2 och 23.3 i förordning nr 1/2003 – har bidragit till att precisera gränserna för utövandet av dess befogenhet att göra en skönsmässig bedömning som redan följer av dessa bestämmelser (se, för ett liknande resonemang och analogt, domen i det ovan i punkt 124 nämnda målet Degussa mot kommissionen, punkt 82).

¹⁴⁷ Med beaktande av vad som anförts ovan kan således en medveten aktör, vid behov genom att anlita en juridisk rådgivare, med tillräcklig precision förutse hur de böter han riskerar att drabbas av för ett visst beteende kommer att fastställas och deras ungefärliga storlek. Det faktum att aktören inte med exakthet kan förutse nivån på de böter som kommissionen ålägger i varje enskilt fall kan inte anses strida mot legalitetsprincipen (ingen påföljd utan lag), med tanke på att syftena att bekämpa och avskräcka, med utgångspunkt från svårighetsgraden hos de överträdelser för vilka kommissionen beslutar om sanktioner, inte medger för företagen att räkna ut vilka fördelar som skulle följa av deltagandet i en överträdelse genom att i förväg ta hänsyn till de böter som de skulle kunna åläggas med anledning av det rättsstridiga beteendet (domen i det ovan i punkt 124 nämnda målet Degussa mot kommissionen, punkt 83, och domen i det ovan i punkt 143 nämnda målet Schunk och Schunk Kohlenstoff-Technik mot kommissionen, punkt 45).

¹⁴⁸ Även om företagen inte med exakthet kan förutse nivån på de böter som kommissionen ålägger i varje enskilt fall, ska det noteras att kommissionen, i enlighet med artikel 253 EG, är skyldig att motivera beslut att ålägga böter. Detta gäller även om omständigheterna i beslutet som regel är kända. Motiveringen ska bland annat avse bötesbeloppet och den metod som använts vid beräkningen av detta. Av motiveringen

ska klart och tydligt framgå hur kommissionen har resonerat, så att de som berörs kan få kännedom om skälen för den vidtagna åtgärden och ta ställning till om det är lämpligt att överklaga beslutet till gemenskapsdomstolen och, i förekommande fall, ge den möjlighet att utöva sin prövningsrätt (domen i det ovan i punkt 124 nämnda målet Degussa mot kommissionen, punkt 84, och domen i det ovan i punkt 143 nämnda målet Schunk och Schunk Kohlenstoff-Technik mot kommissionen, punkt 46).

149 Vad för det andra avser argumentet grundat på att det är fråga om en enda överträdelse och att den översta gränsen på 10 procent av omsättningen därmed har överstridits, ska det först påpekas att det, vid prövningen av den grund som åberopats till stöd för yrkandet att det angripna beslutet ska ogiltigförklaras, har det framkommit att kommissionen gjorde en riktig bedömning när den drog slutsatsen att det rörde sig om två olika överträdelser. Såsom det har erinrats om i punkt 94 ovan kan ett konstaterande av att det är fråga om flera överträdelser leda till att flera separata böter åläggs, vilka i varje enskilt fall ska fastställas inom de gränser som anges i artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003. Kommissionen kunde följaktligen i princip meddela ett bötesbelopp för varje överträdelse och den var, vid en första anblick, inte tvungen att meddela ett enda totalt bötesbelopp.

150 Det ska därefter avgöras huruvida totalbeloppet för de böter som åläggs ett företag som har begått flera överträdelser får överstiga den övre gränsen på 10 procent. Det ska i detta hänseende erinras om att det i artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 föreskrivs att böterna för varje företag och företagssammanslutning som har deltagit i överträdelsen inte får överstiga 10 procent av föregående räkenskapsårs sammanlagda omsättning. I dessa bestämmelser hänvisas inte till summan av separata böter som ett företag åläggs. Om sökandena verkligen har gjort sig skyldiga till olika överträdelser, saknar det förhållandet att överträdelserna fastställs i flera beslut eller i ett enda beslut betydelse. Den enda relevanta fråga som uppkommer är om det verkligen rör sig om olika överträdelser. Den omständigheten att vissa rättsstridiga handlingar kvalificeras som led i en enda överträdelse eller som flera överträdelser påverkar således i princip den sanktion som kan meddelas, eftersom ett konstaterande av att det är fråga om flera överträdelser kan leda till att flera separata böter åläggs, vilka i varje enskilt fall ska fastställas inom de gränser som anges i artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 (se, för ett liknande

resonemang och analogt, domen i de ovan i punkt 93 nämnda förenade målen Tokai II, punkt 118, och domen i de ovan i punkt 91 nämnda förenade målen BASF m.fl. mot kommissionen, punkt 158).

- 151 Av detta följer att kommissionen, genom att ålägga två bötesbelopp som tillsammans överstiger den övre gränsen på 10 procent av sökandenas omsättning, inte har gjort sig skyldig till något åsidosättande av principen *nulla poena sine lege*.
- 152 Av det ovan anförda följer att sökandena inte kan vinna framgång med den anmärkning som avser ett åsidosättande av principen *nulla poena sine lege* och invändningen om rättsstridighet med avseende på artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003.

Den anmärkning som avser skyldigheten att meddela ett enda bötesbelopp för flera överträdelser

- 153 Sökandena kan inte vinna framgång med sitt alternativa argument om att det borde ha ålagts ett enda totalt bötesbelopp, även när det är fråga om två olika överträdelser.
- 154 Det är riktigt att det av rättspraxis framgår att kommissionen kan meddela ett enda bötesbelopp för olika överträdelser (förstainstansrättens dom av den 6 oktober 1994 i mål T-83/91, Tetra Pak mot kommissionen, REG 1994, s. II-755, punkt 236, svensk specialutgåva, volym 16, s. II-1, av den 15 mars 2000 i de förenade målen T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 och T-104/95, Cimenteries CBR m.fl. mot kommissionen, REG 2000, s. II-491, punkt 4761, och av den 30 september 2003 i mål T-203/01, Michelin mot kommissionen, REG 2003, s. II-4071, punkt 265).

155 Detta är emellertid endast en möjlighet som kommissionen har använt sig av i vissa fall, bland annat när överträdelserna ingår i en samlad strategi (se, för ett liknande resonemang, domen i de ovan i punkt 154 nämnda förenade målen *Cimenteries CBR m.fl. mot kommissionen*, punkterna 4761–4764, och domen i det ovan i punkt 154 nämnda målet *Tetra Pak* mot kommissionen, punkt 236), när överträdelserna behandlas som en enda överträdelse (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 7 juni 1983 i de förenade målen 100/80–103/80, *Musique diffusion française m.fl. mot kommissionen*, REG 1983, s. 1825, punkt 127; svensk specialutgåva, volym 7, s. 133) eller när de överträdelser som konstaterats i kommissionens beslut rörde samma typ av handlande på olika marknader – i synnerhet fastställelse av priser och kvoter samt utbyte av information – och när de som deltog i dessa överträdelser i stort sett var samma företag (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 6 april 1995 i mål T-144/89, *Cockerill Sambre* mot kommissionen, REG 1995, s. II-947, punkt 92). Det har vid prövningen av den första grunden framkommit att några sådana omständigheter inte har kunnat konstateras i förevarande fall.

156 Dessutom kan man inte av denna rättspraxis sluta sig till att kommissionen enligt sin tidigare praxis är skyldig att automatiskt använda sig av möjligheten att meddela ett enda bötesbelopp i fall där det är fråga om flera överträdelser eller att den är skyldig att motivera varför den inte har använt sig av denna möjlighet. Nämnda rättspraxis är snarare ägnad att visa att en praxis som består i att meddela ett enda bötesbelopp utgör undantag, eftersom den endast följs i vissa fall.

157 De beslut av kommissionen som sökandena har åberopat kan inte heller anses visa att en sådan praxis har förekommit. Både i kommissionens beslut av den 10 oktober 2001 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] (Ärende COMP/36.264 – Mercedes-Benz) (EGT L 257, 2002, s. 1), se särskilt punkt 253, och i vitaminbeslutet, punkt 119 ovan (punkterna 711 och 775), har de olika överträdelser som konstaterats medfört separata bötesbelopp, som därefter har sammanräknats på så sätt att de utgjort ett totalt bötesbelopp. Kommissionen har följaktligen förfarit så, att den har meddelat flera bötesbelopp som därefter har sammanräknats. Kommissionens tidigare beslutspraxis utgör under alla omständigheter inte i sig någon rättslig ram för åläggande av böter på konkurrensområdet, eftersom denna uteslutande fastställs i förordning nr 17, förordning nr 1/2003 och riktlinjerna (se, för ett liknande resonemang och analogt, förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T-23/99, *LR AF* 1998 mot kommissionen,

REG 2002, s. II-1705, punkt 234, och domen i det ovan i punkt 154 nämnda målet Michelin mot kommissionen, punkt 254).

158 Sökandena kan följaktligen inte vinna framgång med argumentet avseende en påstådd tidigare praxis hos kommissionen som bestod i att dels endast meddela ett enda totalt bötesbelopp vid fall av flera överträdelser, dels tillämpa den övre gränsen på 10 procent av det berörda företags sammanlagda omsättning på det slutliga bötesbelopp som följer av en sammanräkning av de separata böter vilka meddelats för varje särskild överträdelse som begåtts av företaget i fråga.

Den anmärkning som avser en underlåtenhet att beakta de lagstadgade mål som eftersträvas med sanktionen

159 Sökandena har fel när de hävdar att kommissionen borde ha tagit hänsyn till den avskräckande verkan som åläggandet av böter fick för kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna, när den ålade böter för kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin inom EES.

160 Kommissionens rätt att fastställa böterna på ett sådant sätt att de är avskräckande syftar nämligen till att säkerställa att företagen driver sina verksamheter inom Europeiska gemenskapen eller EES med iakttagande av fördragets konkurrensregler (förstainstansrättens dom av den 29 november 2005 i mål T-64/02, Heubach mot kommissionen, REG 2005, s. II-5137, punkt 181). Om det rör sig om flera överträdelser får kommissionen anse att ett sådant syfte inte kan uppnås endast genom att det meddelas en sanktion för en av överträdelserna.

161 Sökandena kan följaktligen inte vinna framgång med denna anmärkning.

- 162 Av det ovan anförda följer att talan inte kan bifallas såvitt avser den grund som består i att sanktionens övre gräns, som föreskrivs i artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23 i förordning nr 1/2003, inte har iakttagits.

2. Den grund som åberopats av sökandena och som avser ett åsidosättande av principerna om likabehandling och proportionalitet vid åläggandet av böterna

a) Parternas argument

- 163 Sökandena har framställt flera anmärkningar till stöd för den grund som avser åsidosättande av principerna om likabehandling och proportionalitet vid åläggandet av böterna.

- 164 Vad för det första avser åsidosättande av proportionalitetsprincipen har sökandena inledningsvis hävdade att kommissionen vid fastställandet av böterna bortsåg från att det fanns betydande skillnader med avseende på de berörda företagens storlek, trots att den enligt riktlinjerna var tvungen att beakta detta förhållande. Kommissionen gjorde fel när den uteslutande hänvisade till den omsättning som uppnåtts av företagen på den marknad som var föremål för överträdelsen. Således utgjorde de böter som sökandena ålades 13,7 procent av koncernens världsomsättning, medan de böter som Coats ålades endast motsvarade 2,3 procent av dess världsomsättning. Amann anser att det, i förhållande till stora konkurrenter som Coats, endast är ett medelstort företag.

- 165 Proportionalitetsprincipen har dessutom åsidosatts som en följd av att principen om lika sanktioner, som det hänvisas till i punkt 1 A sjunde stycket i riktlinjerna, också

har åsidosatts. Kommissionen tog inte hänsyn till företagens ekonomiska kapacitet eller betalningsförmåga, som uppskattas i förhållande till deras världsomsättning.

- 166 Vidare är det "schablonsystem" som införts genom riktlinjerna extremt ofördelaktigt för små och medelstora företag, vilket bekräftats av den kommissionsledamot som är ansvarig för konkurrensfrågor och av kommissionen själv.
- 167 Till sist står de böter som sökandena ålagts inte alls i proportion till marknadens storlek. Kommissionen har således åsidosatt principen om att påföljden ska vara ändamålsenlig och proportionalitetsprincipen. Sökandena har påmint om att beslut om böter faktiskt har såväl repressiva som preventiva syften och att påföljderna således inte får gå längre än vad som krävs för att säkerställa gärningsmannens "återanpassning i samhället". Ju mer den omsättning som berörs av överträdelsen minskas i förhållande till ett företags totala omsättning, desto mer måste sanktionsåtgärden således avlägsnas från gränsen på 10 procent.
- 168 Sökandena har för det andra, med stöd av sifferuppgifter, gjort gällande att principen om likabehandling har åsidosatts med avseende på förhållandet mellan sökandena och Coats, såväl beträffande böternas grundbelopp som beträffande det slutliga bötesbeloppet. Kommissionen tog nämligen inte alls hänsyn till Amanns mindre storlek, absolut sett och, såvitt avser tråd för industriellt bruk, relativt sett. Kommissionen gjorde sig således skyldig till felaktig rättstillämpning när den hänförde Amann till samma grupp som Coats. Dessutom utgick kommissionen själv från principen att Coats hade en dominerande ställning, dock utan att i det angripna beslutet ange på vilket sätt den hade beaktat detta.
- 169 Kommissionen är skyldig att beakta de andra berörda företagens storlek. I detta hänseende utgör företagets storlek och ekonomiska styrka bedömningskriterier av lika värde som, utöver andra kriterier, ska beaktas vid fastställandet av bötesbeloppet.

170 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

b) Tribunalens bedömning

Huruvida proportionalitetsprincipen har åsidosatts

171 Det ska påpekas att enligt proportionalitetsprincipen krävs att gemenskapsinstitutionernas rättsakter inte går utöver vad som är ändamålsenligt och nödvändigt för att uppnå de mål som eftersträvas. Vid beräkningen av böterna ska det fastställas hur allvarliga överträdelserna är utifrån ett stort antal kriterier och inget av dessa bedömningskriterier får tillmätas oproportionerligt stor betydelse i förhållande till de övriga. Proportionalitetsprincipen innebär i det sammanhanget att kommissionen ska fastställa böterna i proportion till de kriterier som har beaktats vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen var och att den då ska tillämpa dessa kriterier konsekvent och på ett sätt som är sakligt motiverat (förstainstansrättens dom av den 27 september 2006 i mål T-43/02, Jungbunzlauer mot kommissionen, REG 2006, s. II-3435, punkterna 226–228).

— Argumentet avseende underlåtenheten att beakta marknadens storlek

172 Sökandena har fel när de klandrar kommissionen för att ha fastställt böter som inte står i proportion till de relevanta marknadernas storlek.

173 Tribunalen gör nämligen följande bedömning. Kommissionen får, enligt artikel 23.2 i förordning nr 1/2003, ålägga företag böter som inte överstiger 10 procent av

föregående räkenskapsårs omsättning för varje företag som har deltagit i överträdelsen. För att bötesbeloppet ska kunna fastställas inom denna gräns föreskrivs i punkt 3 i denna bestämmelse att det ska tas hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och till hur länge den har pågått. I enlighet med riktlinjerna ska kommissionen dessutom fastställa böternas utgångsbelopp med hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är med beaktande av överträdelsens art, dess konkreta påverkan på marknaden, om den är mätbar, och omfattningen av den geografiska marknaden.

- 174 Det föreskrivs således varken i förordning nr 1/2003 eller i riktlinjerna att bötesbeloppet ska fastställas direkt med hänsyn till den relevanta marknads storlek, eftersom detta endast är en relevant faktor bland flera andra. Kommissionen är följaktligen inte på grundval av dessa bestämmelser i sig skyldig att ta hänsyn till att produktmarknaden är av ringa storlek (se analogt förstainstansrättens dom av den 27 september 2006 i mål T-322/01, Roquette Frères mot kommissionen, REG 2006, s. II-3137, punkt 148).
- 175 Vid bedömningen av hur allvarlig en överträdelse är ankommer det emellertid, enligt rättspraxis, på kommissionen att ta hänsyn till en rad faktorer, vars slag och betydelse varierar alltefter vilket slags överträdelse det är fråga om och de särskilda omständigheterna kring den aktuella överträdelsen (domen i de ovan i punkt 155 nämnda förenade målen *Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen*, punkt 120). Bland dessa faktorer som visar hur allvarlig överträdelsen är kan det inte uteslutas att, beroende på det enskilda fallet, den relevanta produktmarknadens storlek kan förekomma.
- 176 Marknadens storlek kan således utgöra en faktor som ska beaktas vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är, men dess betydelse varierar beroende på de särskilda omständigheterna kring den aktuella överträdelsen.
- 177 I förevarande fall bestod överträdelsen på marknaden för tråd till bilindustrin i huvudsak i fastställande av målpriser för de viktigaste produkter som såldes till

kunderna inom bilindustrin i Europa, informationsutbyte om de priser som tillämpades på vissa kunder, fastställande av minimimålpriser för dessa kunder och avtal om att undvika prisunderskridande, till den etablerade leverantörens fördel (det angripna beslutet, skälen 215 och 420). Överträdelsen på marknaden för tråd för industriellt bruk bestod, för sin del, i att utbyta känslig information om prislistor och/eller priser för enskilda kunder, att komma överens om prishöjningar och/eller målpriser, att undvika prisunderskridande, till den etablerade leverantörens fördel, och att fördela kunderna mellan sig (det angripna beslutet, skälen 99–125 och 345).

- 178 Sådana förfaranden utgör horisontella begränsningar av typen ”priskartell” i den mening som avses i riktlinjerna och är följaktligen ”mycket allvarliga” till sin natur. Det ska i detta hänseende understrykas att sökandena varken har bestritt, för det första, att den överträdelse som begåtts under två år på marknaden för tråd till bilindustrin inom EES är mycket allvarlig till sin natur eller, för det andra, att den överträdelse som begåtts under mer än tio år på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna är mycket allvarlig till sin natur. Den omständigheten att de relevanta marknaderna är av ringa storlek kan i detta sammanhang, om det antas att så är fallet, endast ha en mindre betydelse i jämförelse med alla andra omständigheter som vittnar om hur allvarlig överträdelsen är.
- 179 Det ska i vart fall beaktas att kommissionen ansåg att överträdelserna borde betraktas som mycket allvarliga i den mening som avses i riktlinjerna, i vilka det anges att det för sådana fall är ”möjligt” för kommissionen att fastställa ett utgångsbelopp på över 20 miljoner euro. Såvitt avser överträdelsen på marknaden för tråd till bilindustrin fastställde kommissionen emellertid ett utgångsbelopp, med hänsyn till hur allvarlig överträdelsen var, på 5 miljoner euro för sökandena och 1,3 miljoner euro för de andra företagen (det angripna beslutet, skälen 432–435). I likhet härmed fastställde kommissionen, såvitt avser överträdelsen på marknaden för tråd för industriellt bruk, ett utgångsbelopp på 14 miljoner euro för de företag som tillhörde den första kategorin (däribland Amann), 5,2 miljoner euro för det företag som tillhörde den andra kategorin, 2,2 miljoner euro för de företag som tillhörde den tredje kategorin och 0,1 miljoner euro för det företag som tillhörde den fjärde kategorin (det angripna beslutet, skäl 358).

180 Av detta följer att de utgångsbelopp som tjänade som utgångspunkt vid beräkningen av de böter som sökandena ålades var klart lägre än de belopp som det enligt riktlinjerna var "möjligt" för kommissionen att fastställa för mycket allvarliga överträdelser.

181 Mot bakgrund av dessa överväganden kan sökandena inte vinna framgång med argumentet att de böter som sökandena ålagts inte stod i proportion till storleken på vare sig marknaden för tråd till bilindustrin inom EES, å ena sidan, eller marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna, å andra sidan.

— Argumentet att det uteslutande är omsättningen på de marknader som var föremål för överträdelserna som har beaktats

182 Sökandena har fel när de gör gällande att proportionalitetsprincipen har åsidosatts med motiveringen att kommissionen, vid fastställandet av böternas utgångsbelopp, uteslutande grundade sig på den omsättning som företagen haft på de relevanta marknaderna för produkterna i fråga och att den således inte beaktade skillnaden i storlek mellan de berörda företagen.

183 Såvitt avser kritiken att kommissionen grundade sig på de berörda företagens omsättning på de relevanta marknaderna, konstaterar tribunalen att kommissionen – vid fastställandet av böternas utgångsbelopp, som bestäms med hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är – fann det nödvändigt att behandla de företag som var inblandade i kartellerna olika, för att ta hänsyn till den faktiska ekonomiska kapacitet som företagen hade att allvarligt skada konkurrensen, och således att fastställa böterna på en nivå som säkerställde att de fick en tillräckligt avskräckande verkan. Kommissionen tillade att det är nödvändigt att ta hänsyn till den särskilda vikt som varje företag hade

och därmed till hur dess rättsstridiga beteende konkret påverkar konkurrensen. Vid bedömningen av dessa faktorer valde kommissionen att grunda sig på den omsättning som varje företag uppnådde på de relevanta marknaderna med de produkter som var föremål för kartellerna.

- ¹⁸⁴ Såsom har konstaterats i punkt 179 ovan delade kommissionen följaktligen in de berörda företagen i två kategorier, såvitt avser överträdelsen på marknaden för tråd till bilindustrin. Sökandena delades in i den första kategorin, med hänsyn till deras omsättning som uppgick till 8,55 miljoner euro. Oxley, Coats och Barbour delades in i den andra kategorin, med hänsyn till deras omsättning som uppgick till mellan 1 och 3 miljoner euro. Såvitt avser överträdelsen på marknaden för tråd för industriellt bruk delade kommissionen in företagen i fyra kategorier. Amann och Coats delades in i den första kategorin, med hänsyn till deras omsättning som uppgick till mellan 14 och 18 miljoner euro. BST delades in i den andra kategorin, med hänsyn till dess omsättning som uppgick till mellan 5 och 8 miljoner euro. Gütermann, Barbour och Bieze Stork delades in i den tredje kategorin, med hänsyn till deras omsättning som uppgick till mellan 2 och 4 miljoner euro, och Zwicky delades in i den fjärde kategorin, med hänsyn till dess omsättning som uppgick till mellan noll och 1 miljon euro.
- ¹⁸⁵ Mot bakgrund av föregående överväganden fastställde kommissionen ett utgångsbelopp, med hänsyn till hur allvarlig överträdelsen var, på 5 miljoner euro för sökandena för den första överträdelsen (det angripna beslutet, skälen 432–435) och på 14 miljoner euro för Amann för den andra överträdelsen (det angripna beslutet, skälen 356–358).
- ¹⁸⁶ Det kan först konstateras att det i riktlinjerna inte föreskrivs att bötesbeloppet ska beräknas på grundval av den sammanlagda omsättningen eller den omsättning som företagen uppnått på den relevanta marknaden. Under förutsättning att kommissionens val inte utgör en uppenbart oriktig bedömning utgör riktlinjerna emellertid inte

heller något hinder mot att en sådan omsättning tas i beaktande när bötesbeloppet fastställs, i syfte att iaktta gemenskapsrättens allmänna principer och när omständigheterna så kräver (förstainstansrättens dom av den 29 april 2004 i de förenade målen T-236/01, T-239/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 och T-252/01, Tokai Carbon m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. II-1181, nedan kallad domen i de förenade målen Tokai I, punkt 195). Omsättningen kan således vara relevant för bedömningen av de omständigheter som ska beaktas och som utgörs av de överträdande företagens faktiska ekonomiska kapacitet att vålla andra aktörer, särskilt konsumenterna, betydande skada, och fastställandet av bötesbeloppet till en nivå som säkerställer att böterna är tillräckligt avskräckande. Kommissionen kan även beakta omsättningen för att ta hänsyn till den särskilda vikten, och således den konkreta påverkan på konkurrensen, av varje företags beteende i samband med överträdelsen, särskilt när det är stor skillnad i storleken på de företag som begått en överträdelse av samma art (förstainstansrättens dom av den 9 juli 2003 i mål T-220/00, Cheil Jedang mot kommissionen, REG 2003, s. II-2473, punkt 82).

- 187 Vad beträffar det val som kommissionen kan göra mellan den ena och/eller den andra omsättningen, följer det av rättspraxis att den totala omsättningen endast ger en ofullständig bild vid den bedömning som utförs – i syfte att fastställa bötesbeloppet för överträdelse av gemenskapens konkurrensregler – av den faktiska ekonomiska kapacitet som de överträdande företagen har att allvarligt skada konkurrensen, vilket förutsätter en bedömning av dessa företags faktiska betydelse på den relevanta marknaden, det vill säga deras inflytande på denna. Det kan nämligen inte uteslutas att ett inflytelserikt företag med en mängd olika verksamheter inte har mer än en underordnad närvaro på en viss produktmarknad. Det kan inte heller uteslutas att ett företag som har en stark ställning på en geografisk marknad utanför gemenskapen bara har en svag ställning på den gemensamma marknaden eller på marknaden inom EES. I sådana fall innebär det faktum att det berörda företaget har en betydande sammanlagd omsättning inte i sig nödvändigtvis att det har ett avgörande inflytande på den relevanta marknaden. Även om det är riktigt att ett företags omsättning på de relevanta marknaderna inte kan vara avgörande för slutsatsen att ett företag hör till en mäktig ekonomisk enhet, är den emellertid relevant för att fastställa det inflytande som företaget har kunnat utöva på marknaden (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 29 november 2005 i mål T-52/02, SNCZ mot kommissionen, REG 2005, s. II-5005, punkt 65, och i mål T-62/02, Union Pigments mot kommissionen, REG 2005, s. II-5057, punkt 152).

- 188 Det framgår av fast rättspraxis att den del av omsättningen som härrör från de varor som är föremål för överträdelsen kan ge en god anvisning om en överträdelses omfattning på den relevanta marknaden (domen i det ovan i punkt 186 nämnda målet Cheil Jedang mot kommissionen, punkt 91, och dom av den 9 juli 2003 i mål T-224/00, Archer Daniels Midland och Archer Daniels Midland Ingredients mot kommissionen, REG 2003, s. II-2597, punkt 196). Denna omsättning kan nämligen ge en god anvisning om det ansvar som varje berört företag har på nämnda marknader, eftersom den är ett objektiva kriterium som gör det möjligt att korrekt uppskatta hur skadligt detta förfarande är för den normala konkurrensen och utgör följaktligen en god anvisning om den kapacitet som varje berört företag har att vålla skada.
- 189 Med hänsyn till dessa överväganden konstaterar tribunalen att kommissionen inte har åsidosatt proportionalitetsprincipen genom att, vid fastställandet av de utgångsbelopp som tillämpades för att beräkna sökandenas böter, ge företräde åt den omsättning som uppnåtts på de relevanta marknaderna och för de aktuella produkterna.
- 190 Mot bakgrund av dessa överväganden saknas, för det andra, även fog för kritiken att kommissionen, vid fastställandet av bötesbeloppet, inte beaktade de berörda företagens storlek såsom den framgick av deras sammanlagda omsättning.
- 191 Det ska nämligen erinras om att det i riktlinjerna föreskrivs att det är nödvändigt att beakta de överträdande företagens ekonomiska kapacitet att vålla andra aktörer, särskilt konsumenterna, betydande skada och att fastställa bötesbeloppet till en nivå som säkerställer att böterna är tillräckligt avskräckande (punkt 1 A fjärde stycket). I riktlinjerna anges dessutom att när flera företag är inblandade, såsom vid karteller, kan det vara lämpligt att variera det allmänna utgångsbeloppet för att ta hänsyn till den särskilda vikten, och således den konkreta påverkan på konkurrensen, av varje företags beteende i samband med överträdelsen, särskilt när det är stor skillnad i

storleken på de företag som begått en överträdelse av samma art, och att följaktligen anpassa det allmänna utgångsbeloppet till varje företags särskilda karaktär (punkt 1 A sjätte stycket) (domen i det ovan i punkt 186 nämnda målet Cheil Jedang mot kommissionen, punkt 81).

- ¹⁹² Såsom påpekats i punkt 186 ovan föreskrivs inte i riktlinjerna att bötesbeloppet ska beräknas på grundval av den sammanlagda omsättningen för de berörda företagen, men riktlinjerna utgör emellertid inte heller något hinder mot att en sådan omsättning tas i beaktande vid beräkningen, med iakttagande av de villkor som anges i samma punkt i förevarande dom.
- ¹⁹³ Såsom har påpekats ovan i punkterna 183–189 var emellertid kommissionens val att hänvisa till omsättningen på de relevanta marknaderna vid fastställandet av den kapacitet som varje berört företag har att vålla skada konsekvent och sakligt motiverat. Kommissionen sökte därvid även uppnå målet att ge böterna avskräckande effekt genom att uttryckligen ange att den skulle straffa de företag strängare som deltar i en kartell på en marknad där de har stor tyngd.
- ¹⁹⁴ Av detta följer att sökandena inte kan vinna framgång med argumentet att böterna inte står i proportion till den sammanlagda omsättning som var och en av sökandena uppnådde. Sökandena kan nämligen inte med fog dra slutsatsen att det slutliga bötesbelopp som de ålagts är oproportionerligt, eftersom utgångsbeloppet för deras böter är motiverat mot bakgrund av de kriterier som kommissionen lade till grund för sin bedömning av vart och ett av företagens betydelse på den relevanta marknaden (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T-23/99, LR AF 1998 mot kommissionen, REG 2002, s. II-1705, punkt 304, och av den 5 december 2006 i mål T-303/02, Westfalen Gassen Nederland mot kommissionen, REG 2006, s. II-4567, punkt 185).

— Det ”schablonsystem” som avses i riktlinjerna

¹⁹⁵ Den kritik som sökandena har riktat mot det ”schablonsystem” som avses i riktlinjerna saknar relevans.

¹⁹⁶ Det följer nämligen av fast rättspraxis att den metod som, när det gäller att fastställa det bötesbelopp som ska meddelas olika deltagare i en konkurrensbegränsande samverkan, består i att dessa deltagare delas in i olika kategorier, vilket medför att böternas utgångsbelopp för de företag som tillhör samma kategori bestäms till ett schablonbelopp, trots att den inte tar hänsyn till skillnaden i storlek mellan företag inom samma kategori, inte kan underkännas, förutsatt att principerna om proportionalitet och likabehandling iaktas (förstainstansrättens dom av den 19 mars 2003 i mål T-213/00, CMA CGM m.fl. mot kommissionen, REG 2003, s. II-913, punkt 385, av den 15 mars 2006 i mål T-26/02, Daiichi Pharmaceutical mot kommissionen, REG 2006, s. II-713, punkterna 83–85, och av den 15 mars 2006 i mål T-15/02, BASF mot kommissionen, REG 2006, s. II-497, punkt 150). Det ankommer inte på tribunalen, förutsatt att dessa principer iaktas, att uttala sig om lämpligheten av ett sådant system, även om det antas att systemet missgynnar mindre företag. Vid prövningen av om kommissionen har använt sitt utrymme för skönsmässig bedömning på ett lagenligt sätt, ska tribunalen nämligen endast kontrollera att indelningen av dem som har deltagit i den konkurrensbegränsande samverkan i kategorier är konsekvent och sakligt motiverad, och inte utan vidare ersätta kommissionens bedömning med sin egen (dom av den 15 mars 2006 i det ovannämnda målet BASF mot kommissionen, punkt 157).

— Underlåtenhet att beakta sökandenas ställning av ”medelstora företag”

¹⁹⁷ Argumentet att kommissionen borde ha tagit hänsyn till att sökandena var medelstora företag saknar relevans.

198 Det ska nämligen erinras om att eftersom kommissionen inte är skyldig att beräkna bötesbeloppet utifrån belopp som grundar sig på de berörda företagens omsättning, behöver den inte heller säkerställa – när böter åläggs flera företag som har varit inblandade i samma överträdelse – att de slutliga bötesbelopp som beräkningen leder till för de berörda företagen återspeglar alla skillnader som finns beträffande företagens sammanlagda omsättning eller deras omsättning på den relevanta produktmarknaden (förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T-21/99, Dansk Rørindustri mot kommissionen, REG 2002, s. II-1681, punkt 202).

199 Det ska i detta hänseende påpekas att det i artikel 23.3 i förordning nr 1/2003 inte heller anges att ett litet eller medelstort företag inte får åläggas högre böter, i procent av omsättningen, än dem som åläggs större företag, när flera företag som varit inblandade i samma överträdelse åläggs böter. Det framgår nämligen av denna bestämmelse att bötesbeloppen för såväl små och medelstora som för större företag ska fastställas med hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och till hur länge den har pågått. När kommissionen ålägger vart och ett av de företag som varit inblandade i samma överträdelse skäligen böter i förhållande till hur allvarlig överträdelsen är och till hur länge den har pågått, kan den inte kritiseras för att bötesbeloppet för vissa av dem blir högre i förhållande till omsättningen än för andra företag (se analogt domen av den 20 mars 2002 i det ovan i punkt 280 nämnda målet Dansk Rørindustri mot kommissionen, punkt 203, och domen i det ovan i punkt 194 nämnda målet Westfalen Gassen Nederland mot kommissionen, punkt 174).

200 Kommissionen är således inte skyldig att sätta ned bötesbeloppet när de berörda företagen är små och medelstora företag. Företagets storlek har nämligen redan beaktats genom den övre gränsen i artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 och genom bestämmelserna i riktlinjerna. Förutom dessa överväganden med avseende på storleken finns det ingen anledning att behandla små och medelstora företag annorlunda än andra företag. Det förhållandet att de berörda företagen är små och medelstora företag befriar dem inte från deras skyldighet att iakttä

konkurrensreglerna (se analogt domen i det ovan i punkt 187 nämnda målet SNCZ mot kommissionen, punkt 84).

- 201 Av dessa skäl kan sökandena inte heller vinna framgång med argumentet att principen om lika sanktioner har åsidosatts.

Huruvida principen om likabehandling har åsidosatts

- 202 Vad beträffar påståendet att principen om likabehandling har åsidosatts ska det anmärkas att en indelning i kategorier ska ske med iakttagande av principen att lika situationer inte får behandlas olika och olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling. I linje med detta föreskrivs, i punkt 1 A sjätte stycket i riktlinjerna, att särskilt den omständigheten att det finns en stor skillnad i storleken på de företag som begått en överträdelse av samma art kan utgöra skäl för avvikelser vid bedömningen av hur allvarlig en överträdelse är.

- 203 Indelningen i grupper kan utgöra ett åsidosättande av principen om likabehandling, antingen mellan de olika grupperna, genom att företag som befinner sig i lika situationer behandlas olika, eller inom varje grupp, genom att företag som befinner sig i olika situationer behandlas lika. Sökandena har i förevarande mål påtalat båda dessa fall, varav det första inom ramen för kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin och det andra inom ramen för kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna. Det ska därför undersökas om det finns skillnader i behandling mellan företagen och om det, i förekommande fall, finns sakliga skäl för dessa skillnader (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 196 nämnda målet CMA CGM m.fl. mot kommissionen, punkterna 407 och 408).

- 204 Det är utrett att skillnaden i storlek mellan sökandena och Coats är stor. På företagen tillämpades olika höga utgångsbelopp, såvitt avser kartellen på marknaden för tråd till bilindustrin inom EES, på grund av att de hade delats in i två olika kategorier, och lika höga utgångsbelopp, såvitt avser kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna, på grund av att de hade delats in i samma grupp. Det ska följaktligen undersökas om det förhållandet att företagens respektive betydelse på den relevanta marknaden (fastställd genom den omsättning som uppnåtts på den relevanta marknaden för produkten i fråga) getts företräde framför företagens storlek (fastställd genom den sammanlagda omsättningen) kan anses utgöra ett sakligt skäl för skillnaden i behandling.
- 205 Förstainstansrätten har härvid tidigare slagit fast att det var konsekvent och sakligt motiverat att dela in flera företag – varvid den sammanlagda omsättningen för ett av företagen var klart eller till och med ”betydligt” lägre än för de andra – i samma grupp, därför att deras omsättning på den relevanta marknaden och deras marknadsandelar var så gott som lika stora, och att tillämpa ett särskilt utgångsbelopp på dem som var lika högt. Förstainstansrätten fann därvid att kommissionen inte hade åsidosatt likabehandlingsprincipen (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 186 nämnda målet Cheil Jedang mot kommissionen, punkterna 104–115, och domen i det ovan i punkt 187 nämnda målet Union Pigments mot kommissionen, punkterna 155–158).
- 206 Samma bedömning ska göras i förevarande fall. Såsom har konstaterats ovan, i fråga om marknaden för tråd till bilindustrin, delades sökandena och Coats nämligen in i den första respektive den andra kategorin på den grunden att sökandena på denna marknad hade uppnått en omsättning som var cirka fem gånger högre än den som Coats hade uppnått. Vidare hade Amann och Coats, på marknaden för tråd för industriellt bruk, delats in i samma kategori, därför att de på denna marknad hade uppnått en så gott som lika stor omsättning. Det var således konsekvent och sakligt motiverat att dela in företagen på denna grund.
- 207 Av detta följer att kommissionen inte har åsidosatt principen om likabehandling.

208 Mot bakgrund av dessa överväganden kan talan inte bifallas såvitt avser den grund som består i att proportionalitetsprincipen och principen om likabehandling har åsidosatts.

3. Den grund som åberopats av Amann och som avser ett felaktigt fastställande av utgångsbeloppet för de böter som ålagts för kartellen avseende tråd för industriellt bruk

a) Parternas argument

209 Amann har hävdad att kommissionen åsidosatte riktlinjerna när den klassificerade Amann i samma kategori som Coats.

210 För att göra en åtskillnad mellan företagen grundade sig kommissionen för det första nämligen uteslutande på den omsättning som uppnåddes år 2000 med de produkter som var föremål för kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk. Den bortsåg från att Coats redan år 1999 hade förvärvat samtliga andelar i Barbour och att dess omsättning följaktligen borde ha sammanräknats med Barbours omsättning då åtskillnaden gjordes.

211 Vidare angav kommissionen endast intervaller för de två företagens omsättning (2–4 miljoner euro för det ena företaget och 14–18 miljoner euro för det andra företaget). Amann ansåg därför inte att det var i stånd att fastställa det exakta belopp som omsättningarna uppgick till. Enligt Amann borde kommissionen ha visat särskild omsorg vid fastställandet av böternas utgångsbelopp, eftersom det genom det system för schablonmässig beräkning av böterna som föreskrivs i riktlinjerna faktiskt inte tas hänsyn till skillnader i storlek mellan företagen. Amann har påpekat att den metod som används för att dela in företagen i olika grupper ska vara korrekt, konsekvent och icke-diskriminerande. Dessa skyldigheter, som följer av principen om likabehandling,

har inte iakttagits av kommissionen. Amann anser för övrigt att det, eftersom företaget endast förfogade över uppgifter om omsättningarnas intervall, inte kunde få klarhet i huruvida kommissionen handlade på ett sätt som var korrekt, konsekvent och icke-diskriminerande vid fastställandet av böternas utgångsbelopp. I denna del har Amann även åberopat att artikel 253 EG har åsidosatts.

- 212 Slutligen tillmätte kommissionen den omsättning som härrörde från försäljningen av produkter som hade varit föremål för överträdelsen en oproportionerligt stor betydelse i förhållande till de övriga bedömningskriterierna.
- 213 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

b) Tribunalens bedömning

- 214 Tribunalen kommer först att pröva Amanns anmärkning att kommissionen inte handlade på ett sätt som var korrekt, konsekvent och icke-diskriminerande vid företagets indelning i olika grupper och vid fastställandet av böternas utgångsbelopp.
- 215 För det första kan Amann inte vinna framgång med argumentet att kommissionen, i samband med den åtskillnad som gjordes mellan utgångsbeloppen, bortsåg från omsättningen för Barbour vars samtliga andelar hade förvärvats av Coats redan i september 1999.
- 216 Coats förklarade nämligen, i sitt svar av den 11 april 2005 på kommissionens begäran om upplysningar, att Barbour sedan september 1999 varken hade drivit någon rörelse

eller haft någon omsättning. Den omsättning som Coats hade haft på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna år 2000, som uppgick till 14–18 miljoner euro, innefattar följaktligen såväl Coats kommersiella verksamhet som Barbours verksamhet, som förvärvats av Coats i september 1999. Denna omsättning kan därför inte ifrågasättas.

- 217 Det ska därefter erinras om att kommissionen fann det nödvändigt att behandla de företag som var inblandade i kartellen olika – för att ta hänsyn till den faktiska ekonomiska kapacitet som de överträdande företagen hade att allvarligt skada konkurrensen – och således att fastställa böterna på en nivå som säkerställde att de fick en tillräckligt avskräckande verkan. Kommissionen tillade att det är nödvändigt att ta hänsyn till den särskilda vikt som det rättsstridiga beteendet hos varje företag skulle tillmätas och därmed till dess konkreta påverkan på konkurrensen (det angripna beslutet, skälen 354 och 355). Vid bedömningen av dessa faktorer valde kommissionen att grunda sig på den omsättning som varje företag uppnådde på marknaden för tråd för industriellt bruk under det sista år som överträdelsen pågick, det vill säga år 2000, såsom framgår av tabellen i skäl 356 i det angripna beslutet.
- 218 Såsom har angetts i punkt 184 ovan handlade kommissionen följaktligen på så sätt att den delade in företagen i fyra kategorier, varvid den delade in Amann och Coats i den första kategorin, och fastställde ett utgångsbelopp på 14 miljoner euro för båda företagen.
- 219 I detta hänseende ska tribunalen, då den kontrollerar att kommissionen använt sitt utrymme för skönsmässig bedömning på ett lagenligt sätt, endast kontrollera att indelningen är konsekvent och sakligt motiverad (se domen i det ovan i punkt 196 nämnda målet BASF mot kommissionen, punkt 157 och där angiven rättspraxis).
- 220 Tribunalen anser, i detta avseende, att indelningen av företagen i fyra kategorier inte är ett olämpligt sätt att beakta företagens relativa betydelse på marknaden i syfte

att fastställa utgångsbeloppet, under förutsättning att indelningen inte ger en starkt missvisande bild av den relevanta marknaden. Den metod som kommissionen har tillämpat i förevarande fall och som bestått i att fastställa kategorier – på grundval av den omsättning som uppnåtts på den relevanta marknaden för produkten i fråga, på 14–18 miljoner euro, 5–8 miljoner euro, 2–4 miljoner euro och noll till 1 miljon euro – kan a priori inte anses vara inkonsekvent till sin natur.

- 221 Amanns kritik av den metod som består i att fastställa kategorier och böternas utgångsbelopp för var och en av dem är desto mer obefogad såvitt avser den kategori som Amann delades in i, eftersom de 14 miljoner euro som valts som utgångsbelopp för beräkningen av böterna utgjorde det lägsta beloppet inom denna kategori.
- 222 I detta hänseende kan Amann inte vinna framgång med argumentet att det inte borde ha delats in i samma kategori som Coats av det skälet att skillnaden mellan deras respektive omsättning på marknaden för tråd för industriellt bruk uppgick till minst 2 miljoner euro och att företag som omfattades av en lika stor skillnad hade delats in i olika kategorier. Det kan nämligen konstateras att domstolen, i sin dom av den 14 juli 2005 i mål C-57/02 P, Acerinox mot kommissionen (REG 2005, s. I-6689), punkterna 74–80, som kommissionen riktigt har hänvisat till, har slagit fast att det var korrekt att dela in företag i samma kategori, trots att skillnaden mellan marknadsandelarna var större än i förevarande fall.
- 223 Mot bakgrund av övervägandena i punkterna 182–194 ovan kan Amann slutligen inte vinna framgång med argumentet att kommissionen har tillmätt den omsättning som härrörde från försäljningen av produkter som hade varit föremål för överträdelsen en oproportionerligt stor betydelse i förhållande till de övriga bedömningskriterierna.
- 224 Kommissionen handlade följaktligen på ett sätt som var korrekt, konsekvent och icke-diskriminerande vid företagens indelning i olika grupper och vid fastställandet av böternas utgångsbelopp.

- 225 För det andra har Amann fel i sin bedömning när det gör gällande att motiveringsskyldigheten har åsidosatts av det skälet att företaget endast förfogade över uppgifter om omsättningarnas intervall och att det följaktligen inte kunde få klarhet i på vilket sätt kommissionen hade lagt dessa till grund för fastställandet av böternas utgångsbelopp.
- 226 Det följer nämligen av rättspraxis att, vad avser fastställandet av det bötesbelopp som åläggs för överträdelse av konkurrensreglerna, de väsentliga formkrav som motive-ringsskyldigheten utgör är uppfyllda om kommissionen i sitt beslut har redovisat de uppgifter som legat till grund för dess bedömning av hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått (förstainstansrättens dom av den 30 september 2003 i de förenade målen T-191/98 och T-212/98–T-214/98, Atlantic Container Line m.fl. mot kommissionen, REG 2003, s. II-3275, punkt 1521). Dessa formkrav innebär inte att kommissionen i sitt beslut är skyldig att redovisa de sifferuppgifter som använts vid beräkningen av böterna. Det ska under alla omständigheter understrykas att kommissionen inte kan avsäga sig sin befogenhet att göra skönsmässiga bedömningar genom att uteslutande och rutinmässigt hänvisa till matematiska formler. När det gäller ett beslut varigenom flera företag åläggs böter ska omfattningen av motive-ringsskyldigheten i synnerhet uppskattas mot bakgrund av att bedömningen av hur allvarliga överträdelserna är ska göras med hänsyn till en rad faktorer, däribland de särskilda omständigheterna i målet, dess kontext och böternas avskräckande verkan, utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som absolut ska tas i beaktande (domstolens dom av den 15 oktober 2002 i de förenade målen, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P och C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. I-8375, punkterna 464 och 465).
- 227 Det framgår i förevarande fall av det ovan anförda att de villkor som har slagits fast i rättspraxis har uppfyllts. Kommissionen förklarade nämligen att den hade bedömt hur allvarlig överträdelsen var genom att tillämpa kriterierna i riktlinjerna, efter vilket den hade klassificerat företagen med hänsyn till deras betydelse på marknaden, fastställt genom deras omsättning på denna, och genom att fastställa ett utgångsbelopp med beaktande av omfattningen av den relevanta geografiska marknaden.
- 228 Kommissionen har vidare uppfyllt sin motiveringsskyldighet genom att ange tillräckligt snäva intervall för omsättningarna för att Amann skulle kunna avgöra

på vilket sätt kommissionen hade fastställt utgångsbeloppen, med bevarande av affärshemligheter.

- 229 Kommissionen kan följaktligen inte klandras för att i något avseende ha åsidosatt motiveringsskyldigheten.
- 230 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den grund som rör ett felaktigt fastställande av utgångsbeloppet för de böter som ålades för kartellen för tråd för industriellt bruk.

4. Den grund som åberopats av Amann och som avser en felaktig beräkning av hur länge överträdelsen pågick på marknaden för tråd för industriellt bruk

a) Parternas argument

- 231 Enligt Amann gjorde kommissionen en felaktig beräkning av hur länge överträdelsen pågick.
- 232 För det första pågick Amanns överträdelse på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna endast elva år, och inte elva år och nio månader. Dess sista deltagande i överträdelsen går tillbaka till mötet den 16 januari 2001, och inte till mötet den 18 september 2001, vilket bekräftas av skäl 147 i det angripna beslutet. Böternas utgångsbelopp borde således endast ha höjts med högst 110 procent, och inte 115 procent.

- 233 Amann har för övrigt understrukt att även om det, på grundval av de bilaterala kontakter som kommissionen hävdar har förekommit, ska bedömas att Amann deltog i avtalen i fråga efter den 16 januari 2001, har ett sådant deltagande endast förekommit till och med maj 2001. Överträdelsen pågick i så fall under högst elva år och fyra månader.
- 234 Amann har i detta hänseende, med åberopande av flera beslut av kommissionen, för det andra hävdad att överträdelsens första år inte borde ha beaktats vid höjningen av böternas utgångsbelopp.
- 235 För det tredje borde kommissionen, genom sitt utrymme för skönsmässig bedömning, med stöd av punkt 1 B andra stycket i riktlinjerna, ha höjt utgångsbeloppet genom att på företaget tillämpa en mycket lägre procentandel än 10 procent för varje år som överträdelsen pågått. Priserna på tråd för textilindustrin är a priori nämligen inte alls eller i mycket låg grad ägnade att varaktigt medföra skadliga verkningar för konsumenterna, eftersom kostnaden för tråden endast utgör 0,15 procent av kostnaderna för de slutliga produkterna.
- 236 Kommissionen har tillbakavisat alla dessa anmärkningar. Den har följaktligen begärt att talan ska ogillas såvitt avser denna grund.

b) Tribunalens bedömning

- 237 Överträdelsens varaktighet är en av de faktorer som enligt artikel 23.3 i förordning nr 1/2003 ska beaktas vid fastställande av det bötesbelopp som ska åläggas företag som har gjort sig skyldiga till överträdelser av konkurrensreglerna.

- 238 När det gäller faktorn avseende den tid under vilken överträdelsen pågått görs det i riktlinjerna en åtskillnad mellan överträdelser med kort varaktighet (normalt kortare än ett år), avseende vilka det utgångsbelopp som fastställts på grundval av hur allvarlig överträdelsen är inte ska höjas, överträdelser med medellång varaktighet (normalt ett till fem år), avseende vilka detta belopp kan höjas med 50 procent, och överträdelser med lång varaktighet (normalt längre än fem år), avseende vilka detta belopp för varje år kan höjas med 10 procent (punkt 1 B första–tredje styckena).
- 239 Det framgår av skäl 359 i det angripna beslutet att Amann hade deltagit i kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna från och med januari 1990 till och med september 2001, det vill säga en överträdelse som pågick under elva år och nio månader. Perioden motsvarar en överträdelse med lång varaktighet. Utgångsbeloppet för företagets böter höjdes följaktligen med 115 procent med hänsyn till hur länge överträdelsen hade pågått (skäl 360 i det angripna beslutet).
- 240 För det första är den omständigheten att Amann inte deltog i det multilaterala mötet den 18 september 2001 inte tillräcklig för att visa att företaget avstod från att delta i överträdelsen efter den 16 januari 2001, då det sista multilaterala möte som Amann var närvarande vid hölls.
- 241 Det skulle endast kunna anses att Amann definitivt hade upphört med sitt deltagande i den konkurrensbegränsande samverkan om det offentligt hade tagit avstånd från dess innehåll vid mötet den 16 januari 2001, vilket inte var fallet (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 6 april 1995 i mål T-141/89, Tréfil-europe mot kommissionen, REG 1995, s. II-791, punkt 85, och domen i det ovan i punkt 145 nämnda målet BPB de Eendracht mot kommissionen, punkt 203).
- 242 Såsom angavs i skäl 99 i det angripna beslutet var kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i Beneluxländerna och de nordiska länderna dessutom organiserad så, att det hölls både multilaterala och bilaterala möten. Amann upprätthöll emellertid regelbundna bilaterala kontakter efter den 16 januari 2001. Det framgår nämligen

av skäl 151 i det angripna beslutet att det mellan Amann och Coats sändes e-post i syfte att utbyta information om priser, vilket Amann för övrigt inte har bestritt.

- 243 Den omständigheten att de sista e-postmeddelandena sändes i maj 2001 är inte tillräcklig för att det ska kunna anses att Amann hade upphört med sitt deltagande i överträdelsen redan i juni 2001.
- 244 Det kan härvid noteras, såsom det har erinrats om i punkt 27 ovan, att den konkurrensbegränsande samverkan bestod i utbyte av information om priser, rabatter och specialpriser, avtal om framtida prislistor, om rabatter och om specialpriser samt avtal för att undvika prisunderskridande, till den etablerade leverantörens fördel, och för att fördela kunder. Även om det skulle styrkas att Amann, efter e-posten i maj 2001, hade upphört med att tillhandahålla de andra kartellmedlemmarna information, visar inte detta förhållande i sig att Amann inte längre deltog i samverkan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 september 2006 i mål T-329/01, Archer Daniels Midland mot kommissionen, REG 2006, s. II-3255, punkt 252).
- 245 Av detta följer att kommissionen inte gjorde sig skyldig till någon felaktig beräkning genom att höja utgångsbeloppet med 5 procent för de böter som Amann ålades på grund av dess deltagande i överträdelsen efter det multilaterala mötet den 16 januari 2001.
- 246 Den beräkningsmetod som består i att inte beakta överträdelsens första år vid höjningen av böterna med hänsyn till hur länge överträdelsen har pågått har, för det andra, inte de kännetecken som är utmärkande för en fast praxis vid kommissionen. Metoden har nämligen inte längre tillämpats i senare beslut från kommissionen. Det ska dessutom konstateras, i likhet med vad kommissionen har gjort, att de beslut som Amann har åberopat till stöd för sin argumentering avser överträdelser med medellång varaktighet (upp till fem år) och de kan följaktligen inte alls anföras som exempel på en fast beslutspraxis vid kommissionen för överträdelser med lång varaktighet, såsom påståtts. Kommissionen har dessutom ett stort utrymme för skönsmässig

bedömning vid fastställande av bötesbelopp och den är inte bunden av sina tidigare bedömningar (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 154 nämnda målet Michelin mot kommissionen, punkt 292).

247 Det framgår däremot i övrigt av domen i det ovan i punkt 186 nämnda målet Cheil Jedang mot kommissionen (punkt 133), som har åberopats av Amann, att det i punkt 1 B i riktlinjerna inte alls anges att överträdelsens första år inte ska beaktas. Det föreskrivs nämligen endast att någon höjning inte ska göras för överträdelser med kort varaktighet, normalt kortare än ett år. För överträdelser med längre varaktighet förekommer däremot en höjning som exempelvis kan uppgå till 50 procent om överträdelserna har pågått mellan ett och fem år. Förstainstansrätten har tillagt att kommissionen, även om det i sistnämnda bestämmelse inte föreskrivs någon automatisk höjning med 10 procent per år för medellånga överträdelser, i detta avseende alltjämt har ett utrymme för skönsässig bedömning. Detta gäller dessutom även punkt 1 B tredje strecksatsen i riktlinjerna avseende överträdelser med lång varaktighet där det endast föreskrivs att beloppet kan höjas med 10 procent per år (domen i det ovan nämnda målet Cheil Jedang mot kommissionen, punkterna 133 och 134). I domen i det ovannämnda målet Cheil Jedang mot kommissionen gjorde förstainstansrätten bedömningen att någon höjning med 10 procent inte skulle göras av skäl som utslutande var grundade på de särskilda omständigheterna i målet. Dessa omständigheter bestod i att kommissionen i sitt beslut, utan någon förklaring, för vissa företag hade tillämpat en höjning med 40 procent för en överträdelse som hade pågått fem år, medan den för sökanden hade beslutat en höjning med 30 procent för en överträdelse som hade pågått två år och tio månader.

248 För det tredje gör Amann en felaktig bedömning när det hävdar att kommissionen inte använde sig av sitt utrymme för skönsässig bedömning då den automatiskt tillämpade den maximala höjningen 10 procent för varje år som överträdelserna pågått och då den således bortsåg från att priserna på tråd för textilindustrin a priori inte alls eller i mycket låg grad är ägnade att varaktigt medföra skadliga verkningar för konsumenterna.

249 Det ska erinras om att även om det inte föreskrivs en automatisk ökning med 10 procent per år för överträdelser med lång varaktighet i punkt 1 B första stycket tredje strecksatsen i riktlinjerna, har kommissionen härvid enligt denna bestämmelse alltjämt ett utrymme för skönsässig bedömning (förstainstansrättens dom av

den 18 juni 2008 i mål T-410/03, Hoechst mot kommissionen, REG 2008, s. II-881, punkt 396, och domen i det ovan i punkt 89 nämnda målet BPB mot kommissionen, punkt 362).

- 250 I förevarande fall framgår det av punkt 239 ovan att kommissionen har iakttagit de regler som den ålagt sig i riktlinjerna vid höjningen av det bötesbelopp som den fastställt på grundval av hur länge överträdelsen hade pågått. Med beaktande av omständigheterna i detta fall finner tribunalen att kommissionen korrekt har använt sig av sitt utrymme för skönsmässig bedömning genom att höja böterna med 10 procent för varje år som överträdelsen pågått.
- 251 Det följer även av fast rättspraxis att en höjning av bötesbeloppet med hänsyn till varaktigheten inte är begränsad till det fall där det föreligger ett direkt samband mellan varaktigheten och en förhöjd negativ inverkan på de syften på gemenskapsnivå som eftersträvas med konkurrensreglerna (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 12 juli 2001 i de förenade målen T-202/98, T-204/98 och T-207/98, Tate & Lyle m.fl. mot kommissionen, REG 2001, s. II-2035, punkt 106, och domen i det ovan i punkt 154 nämnda målet Michelin mot kommissionen, punkt 278).
- 252 I förevarande fall framgår det av skälen 347–351 i det angripna beslutet att kommissionen undersökte de konkreta skadliga verkningar som kartellen medförde på den relevanta marknaden. Kommissionen drog slutsatsen att det var svårt att mäta denna påverkan exakt, men att avtalen om samverkan hade haft en konkret påverkan.
- 253 Mot bakgrund av rättspraxis och med beaktande av omständigheterna i fallet finner tribunalen att kommissionen inte gjorde sig skyldig till någon uppenbart oriktig bedömning när den höjde böterna med 10 procent för varje år som överträdelsen pågått.
- 254 Talan kan följaktligen inte bifallas såvitt avser den grund som består i en felaktig beräkning av hur länge överträdelsen hade pågått på marknaden för tråd för industriellt bruk.

5. Den grund som åberopats av Amann och som avser en underlåtenhet att beakta vissa förmildrande omständigheter beträffande överträdelsen på marknaden för tråd för industriellt bruk

a) Parternas argument

- ²⁵⁵ Amann har gjort gällande en förmildrande omständighet enligt punkt 3 sjunde strecksatsen i riktlinjerna, på grund av dess unilaterala beslut att upphöra med överträdelsen, på eget initiativ och före kommissionens första ingripanden. Amann har nämligen hävdats att det efter mötet den 16 januari 2001 inte längre deltog i några möten och att det från och med mars 2001 hade upphört med alla bilaterala kontakter. Företaget har i detta hänseende understrukit att, eftersom det inte har åberopat punkt 3 tredje strecksatsen i riktlinjerna, den rättspraxis enligt vilken det är kommissionens ingripanden som ska ha föranlett de aktuella företagen att upphöra med sina konkurrensbegränsande beteenden inte på något sätt utgör hinder för att fastställa att det föreligger en förmildrande omständighet. Amann anser att det genom att förfara på detta sätt utsatte sig för risken att drabbas av sanktioner från dess konkurrenters sida, särskilt Coats. Långt ifrån att vara teoretisk har denna risk för repressalier för övrigt påvisats genom skriftväxlingen medelst e-post med Coats företrädare, vilket bekräftades av BST vid förhöret den 19 och den 20 juli 2004. Kommissionen lät för övrigt bli att pröva dessa förklaringar, i strid med sin skyldighet att klargöra de faktiska omständigheterna.
- ²⁵⁶ Genom att hävda att upphörandet med överträdelsen redan beaktats vid bedömningen av hur länge denna pågått, har kommissionen dessutom bortsett från att en överträdelsens objektiva varaktighet ska särskiljas från den subjektiva sida som överträdelsens ändamål utgör. Att ett beteende beaktas som förmildrande omständighet ska således inte utesluta att beteendet har en positiv inverkan för företaget när det gäller överträdelsens varaktighet.
- ²⁵⁷ Kommissionen har tillbakavisat dessa argument.

b) Tribunalens bedömning

- 258 Tribunalen erinrar först om att det i punkt 3 i riktlinjerna föreskrivs att grundbeloppet kan minskas vid "förmildrande omständigheter", som exempelvis att företaget har haft en uteslutande passiv eller efterföljande roll i genomförandet av överträdelser, att företaget i praktiken inte har tillämpat avtalen om samverkan, att företaget har upphört med överträdelserna vid kommissionens första ingripanden eller övriga omständigheter som inte uttryckligen angetts.
- 259 Det kan dessutom konstateras att denna bestämmelse inte innehåller någon tvingande uppräkningslista av de förmildrande omständigheter som kommissionen är skyldig att beakta. Kommissionen har följaktligen behållit ett visst utrymme för att skönsmässigt göra en helhetsbedömning av storleken på en eventuell nedsättning av bötesbeloppet på grund av förmildrande omständigheter (förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i mål T-50/00, *Dalmine mot kommissionen*, REG 2004, s. II-2395, punkt 326). Kommissionen är således inte alls skyldig att inom ramen för sin skönsmässiga bedömning medge en nedsättning av böterna på grund av att företagen har upphört med en uppenbar överträdelse, oavsett om de upphörde med detta före eller efter kommissionens ingripanden (domen i de ovan i punkt 93 nämnda förenade målen *Tokai II*, punkt 292).
- 260 Det ska även understrykas att enligt fast rättspraxis kan upphörandet med överträdelser av konkurrensreglerna vid kommissionens första ingripanden, såsom föreskrivs i punkt 3 tredje strecksatsen i riktlinjerna, logiskt sett endast utgöra en förmildrande omständighet om det finns anledning att anta att de berörda företagen har föranletts att upphöra med sina konkurrensbegränsande beteenden till följd av ingripandet i fråga. Det framgår nämligen att ändamålet med denna bestämmelse är att uppmuntra företagen att omedelbart upphöra med sina konkurrensbegränsande beteenden så snart kommissionen har inlett en undersökning i detta hänseende. En nedsättning av bötesbeloppet av denna anledning kan inte göras i det fall företagen redan har fattat ett definitivt beslut att upphöra med överträdelserna före det datum då kommissionen inledde sina första ingripanden eller i det fall överträdelserna redan har upphört före detta datum. Det sistnämnda fallet har redan i tillräcklig mån beaktats genom beräkningen av den ifrågasatt överträdelseperiodens varaktighet (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 25 januari 2007 i mål C-407/04 P, *Dalmine mot kommissionen*, REG 2007, s. I-829, punkt 158, förstainstansrättens dom av den

8 juli 2004 i mål T-44/00, Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen, REG 2004, s. II-2223, punkterna 280 och 281, och domen av den 12 december 2007 i de ovan i punkt 91 nämnda förenade målen BASF mot kommissionen, punkt 128).

- 261 Det kan även noteras att Amann har grundat sin rätt att tillgodoräknas förmildrande omständigheter på det förhållandet att det redan efter mötet den 16 januari 2001 unilateralt hade beslutat att inte längre delta i några andra möten och att upphöra med alla bilaterala kontakter. Såsom har konstaterats i punkt 240 och följande punkter fortsatte Amann emellertid att delta i bilaterala möten efter detta multilaterala möte.
- 262 Av samma skäl kan Amann inte heller vinna framgång med sitt argument att Coats hade en ledande roll i kartellen och hade uttalat hot mot Amann efter dess beslut att inte längre delta i överträdelsen. Sökandens påstående att kommissionen åsidosatte sin skyldighet att klargöra de faktiska omständigheterna saknar härvid all verkan. Såsom framgår av punkt 261 ovan utgår sökanden nämligen från det felaktiga antagandet att företaget inte längre deltog i överträdelsen efter mötet den 16 januari 2001. Amann kan följaktligen inte med fog hävda att upphörandet med överträdelsen efter detta möte fick till verkan att företaget utsatte sig för risken att drabbas av repressalier från Coats sida. Amann kan därför inte med framgång göra gällande att skyldigheten att klargöra de faktiska omständigheterna i detta hänseende har åsidosatts.
- 263 Även om Amann skulle ha upphört med sitt deltagande i överträdelsen tidigare, framgår det slutligen av ovannämnda rättspraxis att kommissionen har behållit ett visst utrymme för att skönsmässigt göra en helhetsbedömning av storleken på en eventuell nedsättning av bötesbeloppet på grund av förmildrande omständigheter och inte alls är skyldig att medge en sådan nedsättning av böterna på grund av att företaget har upphört med en uppenbar överträdelse före kommissionens ingripanden.
- 264 Talan kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser denna grund.

6. *Den grund som åberopats av sökandena och som avser en felaktig beräkning av utgångsbeloppet och grundbeloppet för de böter som ålagts för överträdelsen på marknaden för tråd till bilindustrin*

a) Parternas argument

265 Sökandena har för det första påtalat att utgångsbeloppet för de böter som ålagts för överträdelsen på marknaden för tråd till bilindustrin fastställdes godtyckligt. Det är nämligen inte möjligt att på grundval av det angripna beslutet få kännedom om vare sig hur kommissionen beräknade nämnda belopp eller på vilken grund den fastställde kategorierna. Utgångsbeloppen (5 miljoner euro för sökandena och 1,3 miljoner euro för de andra företagen i fråga) motsvarar nämligen inte riktigt de olika omsättningar som uppnåddes med den produkt som var föremål för kartellen.

266 Kommissionen förklarade inte heller varför den ansåg att sökandena, till skillnad från Coats och Barbour, utgjorde en företagsenhet. Kommissionens påståenden om att Amann utövade ett stort inflytande på Cousin före förvärvet av majoriteten av andelarna i sistnämnda företag är härvid inte övertygande. Enligt sökandena borde den situation som Coats och Barbour befann sig i ha bedömts på samma sätt som den som sökandena befann sig i. De upplysningar som Oxley lämnat i sitt svar på meddelandet om invändningar är också ägnade att visa att kommissionen underskattade "Coats/Barbours" betydelse. Sökandena har hävdat att det inte är uteslutet att kommissionen, om den hade klassificerat sökandena korrekt, skulle ha kommit fram till ett annat utgångsbelopp. Såvitt avser dessa anmärkningar saknar det angripna beslutet en motivering.

267 Kommissionens svar bekräftar att den gjort sig skyldig till ett logiskt fel, eftersom Barbours deltagande endast beaktades fram till dess att detta företag förvärvades av Coats i september 1999 och eftersom det efter nämnda förvärv endast var Coats omsättning som beaktades, trots att Coats även borde ha tillräknats den omsättning som Barbour

hade uppnått under år 1999. Denna omsättning uppgick till cirka 6 miljoner euro. Sökandena har följaktligen kritiserat det förhållandet att det utgångsbelopp som tillämpades på dem var 5 miljoner euro (varvid deras sammanlagda omsättning uppgick till 8,55 miljoner euro) medan det utgångsbelopp som tillämpades på Coats endast var 1,3 miljoner euro (varvid dess omsättning uppgick till cirka 6 miljoner euro). Sökandena har även kritiserat det förhållandet att kommissionens kategorisering ledde till att deras sammanlagda omsättningar beaktades för hela perioden, trots att Barbours omsättning inte längre beaktades, vid fastställandet av bötesbeloppet, efter det att detta företag hade förvärvats av Coats.

268 För det andra var beräkningen av grundbeloppet med hänsyn till perioden för överträdelsen, från och med maj/juni 1998 till och med den 15 maj 2000, det vill säga ett år och elva månader, och den följande höjningen av böternas utgångsbelopp med 15 procent felaktiga.

269 Enligt sökandena finns det inget bevis på vare sig att det hölls ett möte i maj/juni 1998 eller att sökandena deltog i ett sådant möte. De har påpekat att det enda bevis som kommissionen har grundat sig på utgörs av Coats svar på begäran om upplysningar. Detta svar bygger emellertid enbart på en anteckning från en tidigare medarbetare. Påståendet att det hölls ett sådant möte stöds följaktligen endast av "rykten" och anteckningens äkthet ger upphov till tvivel som kommissionen borde ha skingrat genom att göra undersökningar. Enligt sökandena var det först i juni 1999 som det första mötet hölls. Oxley har inte kunnat ge någon som helst förklaring till detta möte och Coats har inte kunnat ge någon exakt förklaring beträffande dess deltagande. Eftersom det råder osäkerhet i fråga om detta möte har sökandena dessutom klandrat kommissionen för att inte alls ha försökt klargöra på vilken plats som ett sådant möte skulle ha hållits. Sökandena anser följaktligen att böternas grundbelopp endast skulle ha beräknats från och med den 15 april 1999.

270 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

b) Tribunalens bedömning

- 271 Tribunalen kommer för det första att pröva argumentet att böternas utgångsbelopp har fastställts godtyckligt.
- 272 Det ska i detta hänseende erinras om att det i riktlinjerna för det första anges att det ska bedömas hur allvarlig överträdelsen är som sådan och att det utifrån denna bedömning kan fastställas ett "allmänt utgångsbelopp". Bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är ska således göras utifrån sådana objektiva faktorer som överträdelens art, dess konkreta påverkan på marknaden, om den är mätbar, och omfattningen av den relevanta geografiska marknaden. För det andra ska bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är ske på grundval av en rad subjektiva faktorer. Således beaktas det berörda företags särdrag, i synnerhet dess storlek och ställning på den relevanta marknaden. Detta kan medföra att utgångsbeloppet justeras, att företagen delas in i olika kategorier och att ett "särskilt utgångsbelopp" fastställs. För det tredje beaktas hur länge överträdelsen har pågått vid fastställandet av grundbeloppet samt, för det fjärde, huruvida det finns försvårande och förmildrande omständigheter som gör det möjligt att pröva bland annat hur allvarligt varje företags deltagande i överträdelsen är, relativt sett.
- 273 Vad särskilt avser de subjektiva faktorer som ska beaktas vid fastställandet av utgångsbeloppet, föreskrivs det i riktlinjerna att det är nödvändigt att beakta de överträdande företagens faktiska ekonomiska kapacitet att vålla andra aktörer, särskilt konsumenterna, betydande skada och att fastställa bötesbeloppet till en nivå som säkerställer att böterna är tillräckligt avskräckande (punkt 1 A fjärde stycket).
- 274 I riktlinjerna anges dessutom att när flera företag är inblandade, såsom vid karteller, kan det vara lämpligt att variera det allmänna utgångsbeloppet för att ta hänsyn till den särskilda vikten, och således den konkreta påverkan på konkurrensen, av varje företags beteende i samband med överträdelsen, särskilt när det är stor skillnad i

storleken på de företag som begått en överträdelse av samma art, och att följaktligen anpassa det allmänna utgångsbeloppet till varje företags särskilda karaktär (punkt 1 A sjätte stycket) (domen i det ovan i punkt 186 nämnda målet Cheil Jedang mot kommissionen, punkt 81).

- 275 Det föreskrivs inte i riktlinjerna att bötesbeloppet ska beräknas på grundval av den sammanlagda omsättningen eller den omsättning som företagen uppnått på den relevanta marknaden. Riktlinjerna utgör emellertid inte heller något hinder mot att en sådan omsättning tas i beaktande när bötesbeloppet fastställs, i syfte att iaktta gemenskapsrättens allmänna principer och när omständigheterna så kräver. Omsättningen kan således vara relevant för bedömningen av de olika faktorer som har angetts ovan i punkterna 269 och 270 (se domen i det ovan i punkt 186 nämnda målet Cheil Jedang mot kommissionen, punkt 82, och domen i de ovan i punkt 186 nämnda förenade målen Tokai I, punkt 195).
- 276 I förevarande fall framgår det av skäl 418 och följande skäl i det angripna beslutet att kommissionen har iakttagit bestämmelserna i riktlinjerna. Den beaktade nämligen överträdelsens art, dess konkreta påverkan på marknaden och omfattningen av den relevanta geografiska marknaden. Med hänsyn till dessa faktorer kvalificerade kommissionen överträdelsen som mycket allvarlig samtidigt som den preciserade, i skäl 428 i det angripna beslutet, att den skulle ta hänsyn till den relevanta marknadens ringa storlek vid fastställandet av bötesbeloppet.
- 277 Såsom beträffande kartellen på marknaden för tråd för industriellt bruk i Benelux-länderna och de nordiska länderna, fann kommissionen därefter det nödvändigt att behandla de företag som var inblandade i kartellen avseende tråd till bilindustrin olika, för att ta hänsyn till den faktiska ekonomiska kapacitet som de överträdande företagen hade att allvarligt skada konkurrensen, och således att fastställa böterna på en nivå som säkerställde att de fick en tillräckligt avskräckande verkan. Kommissionen tillade att det var nödvändigt att ta hänsyn till den särskilda vikten av varje företags rättsstridiga beteende och, därmed, till hur beteendet konkret påverkar konkurrensen. Vid bedömningen av dessa faktorer valde kommissionen att grunda sig

på omsättningen på den relevanta marknaden för den produkt som var föremål för kartellen (det angripna beslutet, skälen 430–432).

- 278 Kommissionen delade följaktligen in företagen i två kategorier. Amann och Cousin delades in i den första kategorin, med hänsyn till deras omsättning som sammanlagt uppgick till 8,55 miljoner euro. Coats, Oxley och Barbour delades in i den andra kategorin, med hänsyn till deras omsättning som uppgick till mellan 1 och 3 miljoner euro. Kommissionen fastställde ett utgångsbelopp, med hänsyn till hur allvarlig överträdelsen var, på 5 miljoner euro för Amann och Cousin och på 1,3 miljoner euro för Coats, Oxley och Barbour (det angripna beslutet, skälen 432–435).
- 279 Såsom har understrukits i punkterna 216–221 ovan ska tribunalen, då den kontrollerar att kommissionen använt sitt utrymme för skönsmässig bedömning på ett lagligt sätt, endast kontrollera att indelningen är konsekvent och sakligt motiverad (se domen i det ovan i punkt 196 nämnda målet BASF mot kommissionen, punkt 157 och där angiven rättspraxis).
- 280 Tribunalen anser, i detta avseende, att en indelning av företagen i två kategorier inte är ett olämpligt sätt att beakta företagens relativa betydelse på marknaden i syfte att fastställa utgångsbeloppet, under förutsättning att indelningen inte ger en starkt missvisande bild av den relevanta marknaden. Den metod som kommissionen har tillämpat i förevarande fall och som bestått i att fastställa kategorier – på grundval av den omsättning som uppnåtts på den relevanta marknaden för produkten i fråga – kan a priori inte anses vara inkonsekvent till sin natur.
- 281 Vad gäller själva fastställandet av utgångsbeloppet bedömer tribunalen att det inte kan anses att det valda beloppet 5 miljoner euro för de företag som hade delats in i den första kategorin är godtyckligt eller att det överskrider gränserna för kommissionens stora utrymme för skönsmässig bedömning på området. Beloppet fastställdes nämligen med beaktande av kategorierna vilka i sig fastställdes på goda grunder, såsom

har konstaterats i punkterna 277 och 278 ovan. Det valda utgångsbeloppet 5 miljoner euro är för övrigt lägre än sökandens omsättning, vilken tjänat som referens för den första kategorin.

- 282 Mot bakgrund av dessa konstateranden har sökandena fel när de påstår att kommissionen har fastställt de två kategorierna och beräknat böternas utgångsbelopp på ett godtyckligt sätt.
- 283 Vidare saknas relevans för kritiken att kommissionen inte ansåg att Coats och Barbour utgjorde en "företagsenhet" och att den därför inte sammanräknade deras omsättningar. Av det angripna beslutet (skälen 40 och 67) framgår nämligen att det var först i september 1999 som Coats förvärvade Barbour. Barbour utgjorde således en självständig juridisk person som i denna egenskap kunde hållas personligen ansvarig för den överträdelse som begåtts under perioden maj/juni 1998 till september 1999. Beträffande Coats framgår det av det angripna beslutet att detta företag deltog i överträdelsen från och med den 8 juni 1999 till och med den 15 maj 2000 och att det följaktligen kunde hållas personligen ansvarigt för sina överträdelser.
- 284 Till skillnad från vad sökandena har hävdats saknades således anledning att sammanräkna Coats och Barbours omsättningar och att dela in dessa företag i den första kategorin.
- 285 Det kan emellertid noteras att kommissionen endast beaktade Coats omsättning för år 1999. Det hade dock varit motiverat att till detta lägga den del av Barbours omsättning som är hänförlig till perioden oktober–december 1999, det vill säga 3/12 av Barbours årsomsättning. Coats omsättning borde således ha ökat med mellan 250 000 och 750 000 euro. Denna felberäkning kan emellertid inte alls förta giltigheten av vare sig sökandenas indelning i den första kategorin eller det utgångsbelopp som tillämpats

på dem. Sökandena har i själva verket inte ifrågasatt kommissionens konstaterande, i skälen 323 och 433 i det angripna beslutet, att de skulle anses utgöra en "företagsenhet" och att kommissionen, av detta skäl, korrekt sammanräknade deras respektive omsättningar.

- 286 Sökandena kan slutligen inte vinna framgång med argumentet att artikel 253 EG har åsidosatts med motiveringen dels att kommissionen inte förklarade varför den ansåg att sökandena, till skillnad från Coats och Barbour, utgjorde en "företagsenhet", dels att det inte gick att förstå hur utgångsbeloppet hade fastställts och beräknats.
- 287 För det första har kommissionen, i skälen 323 och 433 i det angripna beslutet, tydligt angett varför sökandena skulle anses utgöra en "företagsenhet". Såsom har påpekats i punkt 225 ovan innebär, för det andra, motiveringsskyldigheten inte att kommissionen i sitt beslut är skyldig att redovisa de sifferuppgifter som använts vid beräkningen av böterna. Det ska under alla omständigheter understrykas att kommissionen inte kan avsäga sig sin befogenhet att göra skönsmässiga bedömningar genom att uteslutande och rutinmässigt hänvisa till matematiska formler.
- 288 Såsom framgår av punkterna 276–278 ovan uppfyllde kommissionen i detta fall fullt ut sin motiveringsskyldighet genom att, i skäl 418 och följande skäl i det angripna beslutet, ange vilka bedömningsfaktorer som gjorde det möjligt för den att uppskatta hur allvarlig överträdelsen var.
- 289 Vad för det andra avser argumentet att böternas grundbelopp fastställts felaktigt på grund av att det inte korrekt hade slagits fast hur länge överträdelsen hade pågått, framgår det av handlingarna i målet att det första mötet angående marknaden för tråd till bilindustrin inte hölls i juni 1999, såsom har hävdats av sökandena, utan i maj/juni 1998.

- 290 I sitt svar på meddelandet om invändningar uppgav Amann uttryckligen att detta möte hade hållits och att det hade gjort det möjligt för deltagarna att sinsemellan upprätta en första kontakt, att utbyta information om vissa priser och att ge uttryck för sin avsikt att fastställa priser för en period som inte var längre än sex månader.
- 291 Tribunalen anser följaktligen att detta argument inte vinner stöd av de faktiska omständigheterna.
- 292 Kritiken att kommissionen inte exakt kunde fastställa om mötet hölls i maj eller i juni saknar också relevans, eftersom beräkningen av hur länge överträdelsen pågick gjordes från och med juni månad, vilket är en startpunkt för beräkningen som är mer förmånlig för sökandena.
- 293 Mot bakgrund av dessa överväganden finner tribunalen att talan inte kan bifallas såvitt avser den grund som består i en felaktig beräkning av böternas utgångsbelopp och grundbelopp.

7. Den grund som åberopats av sökandena och som avser en påstådd underlåtenhet att beakta den omständigheten att kartellen för tråd till bilindustrin inte genomfördes

a) Parternas argument

- 294 Sökandena har hävdats att kommissionens konstateranden om överträdelsens påverkan på marknaden är felaktiga. Det framgår nämligen inte av det angripna beslutet att

de avtal som ingåtts inom ramen för kartellen avseende tråd till bilindustrin faktiskt hade genomförts. De handlingar som kommissionen har lagt till grund för sina påståenden om ett faktiskt genomförande av kartellen har endast åberopats som bevis för att det hölls möten mellan deltagarna. Kommissionen medgav själv, i skäl 427 i det angripna beslutet, att den hade ställts inför svårigheter med att konstatera att kartellen hade genomförts.

295 I synnerhet har kommissionen fel när den påstår att Cousin meddelade prishöjningar som tillämpades på dess kund Johnson Controls. Sökandena har understrukt att prishöjningen var en del av deras individuella prispolitik och inte hade något samband med avtalen. Sökandena har i detta hänseende inte medgett rätt att yttra sig i denna fråga, som uppkom för första gången i det angripna beslutet. De anser följaktligen att denna aspekt inte kan användas som bevis för att kartellen hade genomförts.

296 Sökandena har åberopat skyldigheten för kommissionen att, vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är, ta hänsyn till alla faktorer som kan vara avgörande för fastställandet av överträdelsens konkreta påverkan på marknaden. I detta hänseende beaktade kommissionen en förmildrande omständighet som motiverade en nedsättning av påföljden, även i de ärenden i vilka avtalen endast delvis hade genomförts. Eftersom det var i än mindre utsträckning som avtalen genomfördes i förevarande fall, anser sökandena att kommissionen borde ha beaktat detta förhållande i enlighet med sin beslutspraxis och följaktligen tillräknat dem det som en förmildrande omständighet enligt punkt 3 andra strecksatsen i riktlinjerna, eller ha beaktat det vid fastställandet av hur allvarlig överträdelsen var.

297 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

b) Tribunalens bedömning

- 298 Tribunalen noterar inledningsvis att det av skäl 233 i det angripna beslutet framgår att Cousin, vid mötet den 9 juli 1999, påpekade att det skulle försöka höja de priser som tillämpades på dess kund Johnson Controls. Det framgår också av Barbours yttrande att en företrädare för Cousin hade ringt upp en företrädare för Barbour för att bekräfta för detta företag att höjningen hade genomförts. Tribunalen konstaterar slutligen att Cousin har bekräftat att det hade höjt sina priser, men att höjningen inte alls var en följd av ett avtal.
- 299 För det första har sökandena fel i sitt påstående att uppgiften om höjningen av de priser som tillämpades på Johnson Controls inte alls togs upp i meddelandet om invändningar och att de följaktligen inte fick tillfälle att bemöta den. Ett sådant argument vinner inte stöd av de faktiska omständigheterna, eftersom kommissionen uttryckligen hänförde sig till denna uppgift i punkterna 192 och 201 i meddelandet om invändningar.
- 300 För det andra gjorde kommissionen en riktig bedömning när den slog fast att avtalet hade genomförts, varvid den grundade sig på ovannämnda prishöjning i förhållande till Johnson Controls. Cousins uttalanden vid mötet den 9 juli 1999 att det hade för avsikt att höja priserna i förhållande till Johnson Controls, telefonkontakten mellan detta företag och Barbour, genom vilken konkretiseringen av denna avsikt tillkännagavs, och Cousins bekräftelse av höjningen i det administrativa förfarandet är ett antal indicier som i detta avseende är tillräckliga. Det ankom följaktligen på sökandena att visa att prishöjningen inte alls var en följd av att ett avtal tillämpades, vilket de inte har kunnat göra genom att endast åberopa sin "individuella prispolitik".
- 301 Vad för det tredje avser överträdelsens påverkan, bedömde kommissionen, i skäl 427 i det angripna beslutet, att avtalen om samverkan hade genomförts och att de hade påverkat den relevanta marknaden och produkten i fråga, "även om det var svårt att

mäta denna påverkan exakt”. Det ska erinras om att i fråga om konkurrens är bevisbördan för att en överträdelse har påverkat en marknad – som åvilar kommissionen när den beaktar denna påverkan vid beräkningen av böterna med hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är – mindre betungande än den bevisbörda som åvilar den när den har att styrka förekomsten i sig av en överträdelse när det är fråga om en kartell. För att beakta kartellens konkreta påverkan på marknaden räcker det nämligen att kommissionen kan ange ”giltiga skäl till varför dessa verkningar ska beaktas” (domen i det ovan i punkt 171 nämnda målet *Jungbunzlauer* mot kommissionen, punkt 161). Prishöjningen i förhållande till *Johnson Controls* utgör således i sig ett giltigt skäl för att beakta överträdelsens konkreta påverkan på marknaden.

302 Av det föregående följer, för det fjärde, att sökandena inte alls kan göra gällande den förmildrande omständighet som avser att avtalen i praktiken inte har tillämpats.

303 Mot denna bakgrund kan talan inte bifallas såvitt avser denna grund.

8. Den grund som avser ett åsidosättande av rätten att yttra sig och rätten till försvar

a) Parternas argument

304 Två anmärkningar har framställts till stöd för denna grund. Den första anmärkningen avser ett åsidosättande av rätten att yttra sig, medan den andra avser ett åsidosättande av rätten till försvar.

- 305 Amann anser för det första att dess rätt att yttra sig, som behandlas i artikel 27.1 i förordning nr 1/2003, har åsidosatts. Kommissionen har nämligen grundat en stor del av sitt beslut om vissa rabatter på handlingar som nämns i skäl 116 i det angripna beslutet. I detta sammanhang underrättades Amann emellertid inte i meddelandet om invändningar vare sig om dessa handlingar eller om de slutsatser som kommissionen drog av dem. Handlingarna kan följaktligen inte användas som bevis för en överträdelse av artikel 81 EG och artikel 53 EES. Amann har angett att endast det förhållandet att handlingarna finns i kommissionens akt och att det är möjligt att ta del av dem genom insyn i akten inte kan vara tillräckligt för att säkerställa att rätten att yttra sig iakttas.
- 306 Kommissionen har också åsidosatt företagets rätt att yttra sig genom att grunda sig på anmärkningar som det inte har fått tillfälle att yttra sig över. Det hänvisas nämligen i det angripna beslutet till en diskussion om sänkning av rabatter i Sverige, den 19 september 2000, till grund för den kritik som avser ett utbyte av information om rabatterna och ett avtal om sänkning av rabatterna. I meddelandet om invändningar finns emellertid ingen uppgift om avtal av detta slag såvitt avser Sverige, utan det hänvisas snarare till sådana avtal beträffande Finland. Amann har konstaterat att kommissionen själv har medgett, i skäl 116 i det angripna beslutet, att den felaktigt hänvisade till Finland i stället för till Sverige i meddelandet om invändningar. Företaget anser följaktligen att det inte har yttrat sig i detta avseende. Kommissionen har felaktigt påstått att Amann på grundval av den handling som omnämndes i meddelandet om invändningar kunde sluta sig till att det rörde en kritik som avsåg Sverige. Handlingen i fråga, det vill säga ett e-postmeddelande av den 10 oktober 2000, omnämndes nämligen i ett annat sammanhang än det som avser avtal om rabatter. Vidare medger den aktuella handlingen inte alls en slutsats om ett konkret avtal om rabatter. Amann har gjort gällande att det enligt rättspraxis inte är handlingarna i sig som är av betydelse, utan de slutsatser som kommissionen har dragit av handlingarna. Denna rättspraxis ska tillämpas i detta fall, även om det i det angripna beslutet omnämndes att ovannämnda e-postmeddelande fanns. Omnämmandet gjordes nämligen i ett annat sammanhang.
- 307 Kommissionen säger dessutom emot sig själv, när den hävdar att den i realiteten avsåg att hänvisa till Sverige och inte till Finland, samtidigt som den gör gällande att avtal har förekommit i båda länderna.

- 308 Enligt sökandena har kommissionen för det andra åsidosatt deras rätt till försvar genom att, i respektive begäran om upplysningar av den 6 och av den 24 mars 2003, kräva att de besvarar frågor om kontakter som upprätthållits med konkurrenter, utan att precisera att de förhördes i egenskap av "företag som är föremål för utredning". Sökandena har gjort gällande att det enligt rättspraxis inte kan krävas av sökandena att de lämnar detaljer om de aspekter som behandlats och de beslut som fattats avseende kontakter som upprätthållits med konkurrenter. Det kan i ännu mindre grad krävas att företagen, utöver endast en beskrivning av de faktiska omständigheterna och ingivande av förekommande handlingar, ger upplysningar om syftet med, genomförandet och resultaten av kontakter med konkurrenterna, när det är uppenbart att kommissionen misstänker att syftet med dessa möten har varit att begränsa konkurrensen. Sökandena anser att det var fråga om en sådan situation i förevarande fall. De har härvid grundat sig på punkt 4.1 i ovannämnda framställningar med begäran om upplysningar.
- 309 Sökandena har utförligt besvarat samtliga frågor från kommissionen, trots att de hade rätt att avstå från detta. De åberopar följaktligen att de har rätt till en större nedsättning av deras böter än den på 15 procent som tillämpades enligt avsnitt D 2 i meddelandet om samarbete. Sökandena anser således att de gick mycket längre än vad kommissionen hade rätt att kräva.
- 310 Sökandena anser även att ovannämnda nedsättning på 15 procent är otillräcklig i jämförelse med den nedsättning på 50 procent som Coats beviljades. Enligt deras mening borde kommissionen nämligen ha tagit hänsyn till att den, vid undersökningen, redan hade funnit väsentliga handlingar som gjorde det möjligt för den att utan svårigheter konstatera en överträdelse på de aktuella områdena. Coats hade dessutom en fördel i förhållande till sina konkurrenter, eftersom det redan var informerat om att ett förfarande var nära förestående, varigenom det var självklart att en ansökan om förmånlig behandling skulle inges. Coats hade vidare en ledande roll, vilket har bekräftats av flera inblandade företag. Mot bakgrund av dessa omständigheter anser sökandena att de borde ha behandlats på samma sätt som Coats.
- 311 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

b) Tribunalens bedömning

Påståendet att rätten att yttra sig har åsidosatts

- ³¹² Enligt fast rättspraxis ska meddelandet om invändningar innehålla en redogörelse för invändningarna som är tillräckligt klar, om än kortfattad, detta för att de som berörs verkligen ska kunna få kännedom om vilka beteenden kommissionen klandrar dem för och för att de på ett ändamålsenligt sätt kunna försvara sig innan kommissionen fattar ett slutligt beslut. Detta krav iakttas, om de berörda i beslutet inte klandras för andra överträdelser än dem som avses i meddelandet om invändningar och det i beslutet endast tas hänsyn till faktiska förhållanden som de berörda har haft tillfälle att yttra sig över (förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-352/94, Mo och Domsjö mot kommissionen, REG 1998, s. II-1989, punkt 63, domen i det ovan i punkt 196 nämnda målet CMA CGM m.fl. mot kommissionen, punkt 109, och domen i de ovan i punkt 93 nämnda förenade målen Tokai II, punkt 138).
- ³¹³ Således åsidosätts rätten till försvar på grund av skillnader mellan meddelandet om invändningar och det slutliga beslutet endast om en invändning i det slutliga beslutet inte har framställts på ett sådant sätt i meddelandet om invändningar att de som beslutet riktar sig till kan försvara sig (förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i mål T-48/00, Corus UK mot kommissionen, REG 2004, s. II-2325, punkt 100).
- ³¹⁴ Av rättspraxis följer även att det viktiga inte är handlingarna som sådana utan de slutsatser som kommissionen dragit av dessa och att, om handlingarna inte nämndes i meddelandet om invändningar, det berörda företaget kunde utgå från att de inte hade någon betydelse i ärendet. Genom att inte informera ett företag om att vissa handlingar kommer att användas i beslutet, hindrar kommissionen företaget från att i tid ta ställning till dessa handlingars bevisvärde. Av detta följer att handlingarna inte kan anses utgöra giltiga bevismedel i förhållande till företaget (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 25 oktober 1983 i mål 107/82, AEG-Telefunken mot kommissionen, REG 1983, s. 3151, punkt 27, svensk specialutgåva, volym 7, s. 287, och av den 3 juli 1991 i mål C-62/86, AKZO mot kommissionen, REG 1991, s. I-3359,

punkt 21, svensk specialutgåva, volym 11, s. 249, förstainstansrättens dom av den 10 mars 1992 i mål T-11/89, Shell mot kommissionen, REG 1992, s. II-757, punkt 55, svensk specialutgåva, volym 12, s. II-47).

- 315 En handling som kommissionen använder till stöd för en invändning i det slutliga beslutet, trots att handlingen i meddelandet om invändningar använts till stöd för en annan invändning, får emellertid endast göras gällande mot det berörda företaget i beslutet, om företaget av meddelandet om invändningar och innehållet i handlingen rimligtvis kunde sluta sig till vilka slutsatser kommissionen avsåg att dra (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 314 nämnda målet Shell mot kommissionen, punkt 62).
- 316 Det är mot bakgrund av nyssnämnda rättspraxis som Amanns grund ska prövas.
- 317 Det ska erinras om att kommissionen, i skäl 116 i det angripna beslutet, medgav att den i punkterna 104 och 126 i meddelandet om invändningar felaktigt hade angett att en sänkning av rabatterna i Finland hade överenskommit vid mötet den 19 september 2000 i Budapest (Ungern). Kommissionen rättade den felaktiga uppgiften i samma skäl 116, varvid den framhöll att det land som berördes av sänkningen av rabatter i själva verket var Sverige.
- 318 Det kan först konstateras att det i rubriken före punkterna 125 och 126 i meddelandet om invändningar, vilken har lydelsen "Möte på hotellet Mercure i Budapest den 19 september 2000", hänvisas till fotnot 244 som omnämner e-posten av den 10 oktober 2000 med de frågor som behandlades vid mötet, däribland minskningen av rabatter i Sverige.
- 319 Det ska även noteras att Amann fick kännedom om denna handling, vilket framgår av dess svar på meddelandet om invändningar. I svaret angavs nämligen att handlingen

innefattade e-post från J. L. (Coats) till F. S. (Coats) av den 10 oktober 2000 som innehöll en mycket utförlig rapport om vad som diskuterades vid mötet i Budapest.

- 320 Det framgår klart av denna e-post att det enda land som berördes av sänkningen av rabatter var Sverige och att det inte förekom någon annan uppgift om Finland som kunde förorsaka förvirring i frågan huruvida det kunde finnas ett avtal om en sådan sänkning i Finland.
- 321 Till skillnad från vad Amann har hävdad var denna e-post inte heller upprättad i något annat sammanhang, eftersom den innehåller en uppräknig av de avtal som hade ingåtts vid mötet den 19 september 2000, ett möte som Amann inte heller har bestritt att det har deltagit i.
- 322 Det kan således anses att Amann, i enlighet med ovannämnda rättspraxis, av meddelandet om invändningar och innehållet i handlingen rimligtvis kunde sluta sig till vilka slutsatser kommissionen avsåg att dra och att det följaktligen kunde rätta den felaktiga uppgiften om det enda land som berördes av sänkningen av rabatter.
- 323 Amanns argumentering – att den i e-posten ingående meningen ”Sverige: ... det finns anledning att höja specialpriserna med 3,5 procent den 1 april 2001 eller att minska rabatterna” inte gjorde det möjligt för företaget att få kännedom om att kommissionen önskade lägga meningen till grund för att påvisa ett avtal om minskning av rabatter i Sverige – saknar härvid all relevans. Det följer nämligen av föregående överväganden att Amann kunde förvänta sig att kommissionen skulle grunda sig på denna omständighet.
- 324 Tribunalen bedömer följaktligen att Amanns rätt att yttra sig inte har åsidosatts.

Påståendet att det har skett ett åsidosättande av rätten till försvar, däribland principen om förbud mot självangivelse

- 325 Det framgår av rättspraxis som rör räckvidden av kommissionens befogenhet inom ramen för förberedande undersökningsförfaranden och administrativa förfaranden att kommissionen har rätt, i förekommande fall genom ett beslut, att ålägga ett företag att lämna alla nödvändiga upplysningar om de faktiska omständigheter som det kan ha kännedom om. Kommissionen kan däremot inte tvinga företaget att tillhandahålla svar genom vilka företaget tvingas erkänna förekomsten av en överträdelse som det ankommer på kommissionen att bevisa (domstolens dom av den 18 oktober 1989 i mål 374/87, Orkem mot kommissionen, REG 1989, s. 3283, punkterna 34 och 35, svensk specialutgåva, volym 10, s. 217, domen i de ovan i punkt 90 nämnda förenade målen Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, punkterna 61 och 65, och domen i det ovan i punkt 260 nämnda målet Dalmine mot kommissionen, punkt 34).
- 326 Ett företag som ett beslut med begäran om upplysningar riktar sig till i den mening som avses i artikel 11.5 i förordning nr 17 har således inte någon absolut rätt att inte besvara begäran. Att erkänna en sådan rätt skulle nämligen gå utöver vad som är nödvändigt för att skydda företagets rätt till försvar. Vidare skulle det på ett omotiverat sätt hindra kommissionen från att utföra sin uppgift att övervaka att konkurrensreglerna iakttas på den gemensamma marknaden. Det berörda företaget har endast rätt att underlåta att besvara begäran om det skulle tvingas att tillhandahålla svar genom vilka företaget skulle komma att erkänna förekomsten av en överträdelse, som det ankommer på kommissionen att bevisa (domen i de ovan i punkt 186 nämnda förenade målen Tokai I, punkt 402).
- 327 För att bevara den ändamålsenliga verkan av artikel 11 i förordning nr 17 har kommissionen således rätt att ålägga företagen att lämna alla nödvändiga upplysningar om de faktiska omständigheter som de kan ha kännedom om, och att vid behov överlämna de handlingar rörande desamma som de har i sin besittning, även om dessa upplysningar eller handlingar kan användas för att fastställa att det har förekommit ett konkurrensbegränsande beteende. Denna befogenhet för kommissionen att begära upplysningar strider varken mot artikel 6.1 och 6.2 i Europakonventionen eller mot Europadomstolens rättspraxis (domen i de ovan i punkt 186 nämnda förenade målen Tokai I, punkterna 403 och 404).

328 Att någon är skyldig att svara på kommissionens frågor av rent faktiskt slag, och att på kommissionens begäran tillhandahålla redan existerande handlingar, utgör i vart fall inte något åsidosättande av de grundläggande principerna om rätten till försvar eller rätten till en rättvis rättegång, vilka på konkurrensrättsområdet ger ett skydd som motsvarar det skydd som säkerställs genom artikel 6 i Europakonventionen. Det finns nämligen inte någonting som hindrar mottagaren av en begäran om upplysningar från att senare under det administrativa förfarandet eller under ett förfarande vid gemenskapsdomstolen visa att omständigheterna i svaren eller i de överlämnade handlingarna har en annan innebörd än den som kommissionen lagt till grund för sitt beslut (domen i de ovan i punkt 186 nämnda förenade målen Tokai I, punkt 406).

329 När kommissionen, slutligen, i en begäran om upplysningar enligt artikel 11 i förordning nr 17, förutom frågor av rent faktiskt slag och krav på att få del av tidigare upprättade handlingar, också begär av ett företag att det ska beskriva syftet med och genomförandet av flera möten där företaget deltagit, samt resultatet eller slutsatserna av dessa möten, då det står klart att kommissionen misstänker att syftet med nämnda möten var att begränsa konkurrensen, innebär en sådan begäran i praktiken att det utfrågade företaget blir tvunget att erkänna sitt deltagande i en överträdelse av gemenskapens konkurrensregler. Företaget behöver därför inte besvara denna typ av frågor. I ett sådant fall ska den omständigheten att ett företag likafullt tillhandahåller uppgifter på dessa punkter anses utgöra ett frivilligt samarbete som kan motivera att bötesbeloppet sätts ned med tillämpning av meddelandet om samarbete (förstainstansrättens dom av den 6 december 2005 i mål T-48/02, Brouwerij Haacht mot kommissionen, REG 2005, s. II-5259, punkt 107). Det framgår även av denna rättspraxis att företagen, i ett sådant fall, inte med framgång kan påstå att rätten att inte behöva ange sig själv har åsidosatts på grund av att de frivilligt har besvarat en sådan begäran (förstainstansrättens dom i det ovan i punkt 259 nämnda målet Dalmine mot kommissionen, punkt 46).

330 Det ska, mot bakgrund av denna rättspraxis, prövas huruvida kommissionen har åsidosatt sökandenas rätt att inte behöva ange sig själva.

- 331 Det ska för det första understrykas att kommissionen har bett om information genom framställningar med begäran om upplysningar (skrivelser av den 6 och den 24 mars 2003) och inte genom beslut.
- 332 Vad gäller själva innehållet i den information som begärts, framgår det av punkt 4 i ovannämnda framställningar att kommissionen bland annat önskade få uppgifter om mötena med konkurrenterna, datum, plats och förteckning över deltagarna, syftet med och genomförandet av mötena samt information om de bilaterala kontakterna. Sökandena var inte alls skyldiga att besvara frågorna om det skulle visa sig att de till följd av svaren var tvungna att erkänna att de deltagit i den förmodade överträdelsen. Sökandena besvarade emellertid dessa framställningar frivilligt och de kan följaktligen inte med framgång påstå att deras rätt att inte behöva ange sig själva har åsidosatts av det skälet.
- 333 Vad för det andra avser den kritik genom vilken sökandena har klandrat kommissionen för att inte ha informerat dem om misstankarna mot sökandena, ska det inledningsvis erinras om kravet på ett samband mellan de upplysningar som har begärts av kommissionen enligt artikel 11 i förordning nr 17 och den överträdelse som utreds och som har angetts i begäran. Enligt artikel 11.1 i förordning nr 17 får kommissionen nämligen inhämta ”alla nödvändiga upplysningar” hos bland annat företagen inför sin tillämpning av de principer som har slagits fast i artiklarna 81 EG och 82 EG. Det föreskrivs dessutom i artikel 11.3 i förordning nr 17 att kommissionen, i sin begäran om upplysningar, bland annat ska ange ”den rättsliga grunden för och syftet med begäran”. Det följer således av artikel 11.1 i förordning nr 17 jämförd med artikel 11.3 samt av kraven avseende rätten till försvar för de berörda företagen, att nödvändighetskriteriet i artikel 11 i förordning nr 17 ska bedömas med hänsyn till utredningens syfte, såsom det ovillkorligen ska ha angetts i själva begäran om upplysningar. Såsom domstolen har dömt – beträffande en bestämmelse som är jämförlig med den i artikel 11 i förordning nr 17 – i sin dom av den 21 september 1989 i de förenade målen 46/87 och 227/88, Hoechst mot kommissionen (REG 1989, s. 2859, punkt 29; svensk specialutgåva, volym 10, s. 133), som avsåg de befogenheter vid undersökningar som kommissionen har enligt artikel 14 i förordning nr 17, utgör kommissionens skyldighet att ange undersökningens mål och syfte ett grundläggande krav inte bara för att visa att

de åtgärder som är avsedda att vidtas inom de berörda företagen är motiverade, utan också för att företagen ska kunna förstå hur omfattande deras samarbetsplikt är, samtidigt som de behåller sin rätt till försvar. Härav följer att kommissionen endast kan kräva upplysningar ägnade att låta den undersöka sådana förmodade överträdelser som motiverar att utredningen genomförs och som anges i begäran om upplysningar (förstainstansrättens dom av den 12 december 1991 i mål T-39/90, SEP mot kommissionen, REG 1991, s. II-1497, punkt 25, och av den 8 mars 1995 i mål T-34/93, Société Générale mot kommissionen, REG 1995, s. II-545, punkterna 40, 62 och 63).

- 334 Av denna rättspraxis följer att kommissionen, i sin begäran om upplysningar, inte är skyldig att uttryckligen delge de berörda företagen misstankarna om att det har skett en överträdelse. Den är på detta stadium följaktligen inte heller skyldig att informera företaget om att dess beteende har satts i fråga. Förutsatt att kommissionen tydligt har angett de rättsliga grunderna för och syftet med sin begäran, ska det nämligen anses att det berörda företags rätt till försvar har kunnat säkerställas.
- 335 I detta fall har kommissionen till fullo uppfyllt sina skyldigheter genom att, i respektive begäran om upplysningar som nämnts ovan, tydligt ange målet och syftet med begäran.
- 336 I detta hänseende finner tribunalen för det tredje att sökandenas kritik att kommissionen inte har informerat dem om de uppgifter som den redan förfogade över är irrelevant. I ett administrativt förfarande rörande konkurrensfrågor är det nämligen dels det faktum att meddelandet med invändningar skickas, dels det faktum att mottagaren av meddelandet ges tillgång till akten och därigenom kan få kännedom om den bevisning som återfinns i kommissionens akt, som säkerställer rätten till försvar och rätten till en rättvis rättegång för företaget. Det är nämligen genom meddelandet om invändningar som det berörda företaget underrättas om samtliga väsentliga omständigheter som kommissionen grundar sig på i detta skede av förfarandet. Följaktligen är det först efter det att nämnda meddelande har skickats som det berörda företaget kan göra gällande sin rätt till försvar fullt ut. Om ovannämnda rättigheter även skulle utsträckas till att omfatta perioden innan meddelandet om invändningar skickades,

skulle effektiviteten i kommissionens undersökning kunna äventyras, eftersom företaget redan under det första skedet av kommissionens undersökning skulle kunna fastställa vilken information som var känd av kommissionen och, därigenom, vilken information det fortfarande skulle kunna dölja för densamma (domstolens dom i det ovan i punkt 260 nämnda målet Dalmine mot kommissionen, punkterna 58–60).

- 337 Sökandena har, för det fjärde, fel när de gör anspråk på ytterligare nedsättning av bötesbeloppet med anledning av att de samarbetat med kommissionen genom att de i sitt svar på begäran om upplysningar lämnade uppgifter som "gick mycket längre" än vad som kunde krävas enligt artikel 11 i förordning nr 17.
- 338 På grund av sökandenas samarbete under utredningen av de två kartellerna sattes de böter som ålades i båda fallen ned med 15 procent, enligt avsnitt D 2 första och andra strecksatserna i meddelandet om samarbete. Kommissionen konstaterade nämligen att sökandena hade tillhandahållit information och handlingar som faktiskt hade bidragit till att påvisa överträdelsen och att sökandena bland annat hade medgett att de hade deltagit i möten med sina konkurrenter för att utbyta uppgifter om, diskutera eller till och med upprätthålla priser. Dessutom har sökandena inte i sak gjort gällande att de faktiska omständigheter som kommissionen lade till grund för sina anklagelser var materiellt oriktiga (skälen 390–397 och 460–463 i det angripna beslutet).
- 339 Det ska först erinras om att det endast är befogat att sätta ned böterna till följd av ett samarbete under det administrativa förfarandet när det berörda företaget har uppträtt på ett sådant sätt att kommissionen lättare har kunnat fastställa att det föreligger en överträdelse och i förekommande fall fått den att upphöra (förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-327/94, SCA Holding mot kommissionen, REG 1998, s. II-1373, punkt 156, och av den 13 december 2001 i de förenade målen T-45/98 och T-47/98, Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, REG 2001, s. II-3757, punkt 270).
- 340 Dessutom medför inte heller ett företags samarbete under utredningen någon rätt till en nedsättning av böterna, när samarbetet inte går längre än vad som följer av

företagets skyldigheter enligt artikel 11.4 och 11.5 i förordning nr 17 (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 10 mars 1992 i mål T-12/89, Solvay mot kommissionen, REG 1992, s. II-907, punkterna 341 och 342). För det fall ett företag som svar på en begäran om upplysningar enligt artikel 11 lämnar uppgifter som går mycket längre än vad kommissionen kan kräva med stöd av samma artikel, kan det ifrågavarande företaget däremot beviljas en nedsättning av böterna (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-308/94, Cascades mot kommissionen, REG 1998, s. II-925, punkt 262).

- 341 Det är likväl så, att det är på grundval av innehållet i de uppgifter som har lämnats till kommissionen som det ska avgöras huruvida sökandena faktiskt lämnade uppgifter som går mycket längre än vad kommissionen hade rätt att kräva.
- 342 Sökandena har dock inte visat på vilket sätt de överlämnade uppgifterna, med hänsyn till deras innehåll, skulle gå mycket längre än vad kommissionen kunde kräva.
- 343 Det kan dessutom konstateras att sökandena inte har vitsordat alla de omständigheter som kommissionen har lagt till grund för det angripna beslutet. Det kan nämligen bland annat noteras att Cousin har uppgett att det hela tiden har fortsatt att erbjuda sina produkter utan att vid något tillfälle ta hänsyn till diskussionerna, och att Amann har bestritt överträdelsens varaktighet.
- 344 Det framgår följaktligen att det med hänsyn till omständigheterna i fallet var motiverat att sätta ned sökandenas böter med 15 procent. Sökandena kan följaktligen inte heller vinna framgång med argumentet att nedsättningen på 15 procent är för liten i jämförelse med den nedsättning på 50 procent som Coats beviljades.

345 Talan kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser denna grund.

346 Av det ovan anförda följer att sökandenas talan ska ogillas.

Rättegångskostnader

347 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att sökandena ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom sökandena har tappat målet, ska kommissionens yrkande bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (femte avdelningen)

följande:

1) Talan ogillas.

- 2) Amann & Söhne GmbH & Co. KG och Cousin Filterie SAS ska ersätta rättegångskostnaderna.**

Vilaras

Prek

Ciucă

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 28 april 2010.

Underskrifter

Innehållsförteckning

Bakgrund till tvisten	II - 1272
A — Tvisteföremål	II - 1272
B — Administrativt förfarande	II - 1273
C — Det angripna beslutet	II - 1274
1. Relevanta marknader	II - 1274
a) Produktmarknader	II - 1274
b) Geografiska marknader	II - 1276
2. De relevanta marknadernas storlek och struktur	II - 1277
3. Beskrivning av överträdelserna	II - 1277
4. Det angripna beslutets artikeldel	II - 1278
Förfarandet och parternas yrkanden	II - 1280
Rättslig bedömning	II - 1282
A — Den grund som sökandena åberopat till stöd för yrkandet att det angripna beslutet ska ogiltigförklaras och som avser att artikel 7.1 första meningen i förordning nr 1/2003 har åsidosatts	II - 1282
1. Parternas argument	II - 1282
2. Tribunalens bedömning	II - 1287
a) Åtskillnaden mellan produktmarknader och geografiska marknader ..	II - 1287
b) Påståendet om en "samlad plan"	II - 1296
B — De grunder som åberopats till stöd för yrkandet att böterna ska sättas ned	II - 1302
1. Den grund som åberopats av sökandena och som avser en underlåtenhet att iaktta den övre gräns för böterna som föreskrivs i artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003	II - 1302
a) Parternas argument	II - 1302

b)	Tribunalens bedömning	II - 1304
	Den anmärkning som avser ett åsidosättande av principen nulla poena sine lege och invändningen om rättsstridighet med avseende på artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003	II - 1304
	Den anmärkning som avser skyldigheten att meddela ett enda bötesbelopp för flera överträdelser	II - 1315
	Den anmärkning som avser en underlåtenhet att beakta de lagstadgade mål som eftersträvas med sanktionen	II - 1317
2.	Den grund som åberopats av sökandena och som avser ett åsidosättande av principerna om likabehandling och proportionalitet vid åläggandet av böterna	II - 1318
a)	Parternas argument	II - 1318
b)	Tribunalens bedömning	II - 1320
	Huruvida proportionalitetsprincipen har åsidosatts	II - 1320
	— Argumentet avseende underlåtenheten att beakta marknadens storlek	II - 1320
	— Argumentet att det uteslutande är omsättningen på de marknader som var föremål för överträdelserna som har beaktats	II - 1323
	— Det "schablonsystem" som avses i riktlinjerna	II - 1328
	— Underlåtenhet att beakta sökandenas ställning av "medelstora företag"	II - 1328
	Huruvida principen om likabehandling har åsidosatts	II - 1330
3.	Den grund som åberopats av Amann och som avser ett felaktigt fastställande av utgångsbeloppet för de böter som ålagts för kartellen avseende tråd för industriellt bruk	II - 1332
a)	Parternas argument	II - 1332
b)	Tribunalens bedömning	II - 1333
4.	Den grund som åberopats av Amann och som avser en felaktig beräkning av hur länge överträdelserna pågick på marknaden för tråd för industriellt bruk	II - 1337
a)	Parternas argument	II - 1337
b)	Tribunalens bedömning	II - 1338
5.	Den grund som åberopats av Amann och som avser en underlåtenhet att beakta vissa förmildrande omständigheter beträffande överträdelserna på marknaden för tråd för industriellt bruk	II - 1343

a) Parternas argument	II - 1343
b) Tribunalens bedömning	II - 1344
6. Den grund som åberopats av sökandena och som avser en felaktig beräkning av utgångsbeloppet och grundbeloppet för de böter som ålagts för överträdelsen på marknaden för tråd till bilindustrin	II - 1346
a) Parternas argument	II - 1346
b) Tribunalens bedömning	II - 1348
7. Den grund som åberopats av sökandena och som avser en påstådd underlåtenhet att beakta den omständigheten att kartellen för tråd till bilindustrin inte genomfördes	II - 1353
a) Parternas argument	II - 1353
b) Tribunalens bedömning	II - 1355
8. Den grund som avser ett åsidosättande av rätten att yttra sig och rätten till försvar	II - 1356
a) Parternas argument	II - 1356
b) Tribunalens bedömning	II - 1359
Påståendet att rätten att yttra sig har åsidosatts	II - 1359
Påståendet att det har skett ett åsidosättande av rätten till försvar, däribland principen om förbud mot självavgivelse	II - 1362
Rättegångskostnader	II - 1368